

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Gr. és dr.

Budapest, szeptember 12.

(v.) Se baj, alügyész ur. Busuljon a ló, elég nagy a feje. A pert ön elvesztette immár a harmadik fórumon is; a jogerős ítéletbe tehát akarva, nem akarva belé kell nyugodnia. Ön le fog fizetni száz koronát büntetésül, amiért bár jóhiszeműen, de jogtalanul a Szapáry névvel él. Idáig, s ezental egyszerűen Csapárynak kell magát neveznie. Én azt hiszem, jól jártak mind a ketten: ön is, uram, aki csak jogtudor és királyi alügyész, meg az a kegyelmes gróf ur is, aki önt az ő neve bitorlásáért feljelentette. A nagyméltóságu gróf megszabadult egy kellemetlen drusszától, aki nem az ősök kegyelméből, hanem a saját szorgalma révén jutott címhez és kenyérhez s akit az igazi Szapáryak nyilván ezért ítéltek méltatlannak e diszes név viselésére. Ön pedig uram, noha elvesztett egy pert és egy nevet, bő kárpótlást kaphat polgári önérzete tetemes meggyarapodásában; az első Csapárynak lenni elvégre is ér annyit, mint a Szapáryak sorában a legeslegutolsónak. És adunk önnek egy jó tanácsot, doktor ur. Az a Cz betű amugy is elkülöníti önt már a rokongangzásu grófi név viselőitől; mondjon hát le önként az y-ról is. Nevezze magát ezental dacos szerénységgel egyszerűen Czapárinak, közönséges polgári i-vel, de ekkorával ni: Czapári. Legyünk demokraták — ha már muszáj.

Magyarországon ugyanis igazán furcsán vagyunk a demokratasággal. Itt minálunk minden ember arisztokrata lefelé és demokrata fölfelé. Polgári önérzet, aminek az alapja a maga egyéniségének megbecsülése, tisztán és következetesen nem jelentkezik sehol. Aki kevesebb nálunknál, azzal könyörtelenül éreztetjük többvöltünket. Egyenlők csak azokkal kívánunk lenni, akik cím, hatalom vagy vagyon dolgában magasabb lépcsőfokon állanak, mint mi. Angliában az arisztokrata is polgár, nálunk a paraszt is arisztokrata. S teremő

Isten, mi minden mulik ezen a különbségen! Ebben a mi társadalmunkban zsarnoki dölly uralkodik lefelé, fölfelé pedig hiúságból fakadó kapaszkodás vagy forradalmi izü irigység. Nálunk a földműves polgárosdit játszik, a polgár dzsentriszkedik, a dzsentri pedig adja a mágnást. Aminek a szociális következménye azután az, hogy ki-ki az alatta állókkal szemben kiállhatatlan, a fölötte állókhoz pedig gyáván és makacsul dörzsölődik. Megelégedve a maga helyzetével nincsen senki, hanem mindenkinek a legfőbb gondja az, mennél többen álljanak alatta s mennél kevesebben fölötte. Ez a spontán kasztképződés szolgál aztán melegágyául annak a megmérhetetlen léhaságnak, amelynek a nyomorékja a magyar nemzet társadalmi élete. S mert akiket magunkhoz fölemelhetnénk, azokat elrugjuk, akik pedig hozzánk leszállhatnának, azokat majmoljuk, ennél fogva elsenyvedt bennünk két fontos szociális erény: az együvé tartozás tudata és az önérzet. A politikai nemzet megvan és elég jól fejlődik Magyarországon; de a társadalmi nemzet nincsen sehol, mert nincsen társadalom, amelyet egyetemes érzés hatna át s amelynek az egyéni értékek kölcsönös megbecsülése szolgálja alapjául. Ezt az atomizált embertömeget nem is lehet társadalommá szervezni, amíg le nem dőlnek az elfogultság emelte választó falak, amelyekhez a hiúság adta a kőanyagot s az irigység a vasakat.

Ha ötven vagy száz esztendő múlva ez az újságlap valamelyik ivadéknak kezébe kerül, micsoda ámulat fogja majd el ezt a tisztelt ivadékot a Szapáry—Czapáry-per láttára. Ahogy mi mosolygunk most a boszorkánypereken, úgy fog majd mosolyogni a fent említett unoka ezen a furcsa jogeseten. S a hogy mi borzadunk most a babonának attól a mértékétől, amely a boszorkányhitben élt, úgy fogja utódainkat megborzasztani az a hihetetlen elvakultság, amely szinte kiordit ebből a perből. Hogy akadt a huszadik szá-

zad elején egy aranygyapjas gróf és kiszolgált miniszterelnök, aki röstellte, hogy egy közönséges polgár ember viselje az ő nevét; és hogy akadt a huszadik század elején egy jogtudor és királyi alügyész, akinek az volt az ambíciója, hogy egy aranygyapjas grófnak és obsitos kormányelnöknek a nevét viselje: — ezen mosolyogni fog az utókor. De azt már kacagni fogja, hogy a gróf nemcsak röstelkedett, hanem elment a bírósághoz is, követelve, hogy az a nem kékvérű halandó a törvény erejével tiltassék el a kékvérűek számára konzervált név használatától; valamint kacagni fog azon is, hogy az ilyképpen beperelt juris utriusque doctor nem szolt oda hetykén a nevére féltékeny főnemesnek: „ha a gróf urnak terhére van ez a drusszaság, ám tartsa meg a nevét magának, én pedig majd megalapítom a magam nemzetségét, amelynek első őse szerénytelenség nélkül már ma is többet ér az önök nemzetségének utolsó hajtásánál“.

Hát még ahhoz mit fog az unokák nemzedéke szólni, hogy ezen a peren három instánca komolyan és szívesen elrögödött. Három bíróságnak tudós és tekintélyes tagjai temérdek időt pazaroltak ennek a bődületesen komikus jogesetnek az elbírálására; és farszították agyvelejükét és lelkiismeretüket annak a kifürkészésére, vajjon a polgári Cz bitorolta-e a főrangu Sz-t és vajjon megvan-e sértve az erkölcsi világrend, ha egy juris doctor és egy gróf ugyanazt a nevet viselik. Unokáink sehogyszem fogják megérteni, hogy az elsőfoku bíró az előtte megjelent feleknek nem ajánlott egy idegyógyintézetet s hogy a másik két fórum nem erősítette meg ezt a bölcs ítéletet.

Unokáink csodálkozni és kacagni fognak mindezen. De minékünk megütköznünk és szomorkodnunk kell azon a társadalmi ferdeségen, amelynek ez a névpör egyik jellegzetes tünete.

TÁRCA.

Esti hangulatok.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Erdős Renée.

Ma is egyike van azoknak a nyári estéeknek, melyeket ha egyszer egyedül, szomorú magányosságban tölt az ember, hirtelen valami nagyon keserveset kénytelen gondolni, aztán feláll és becsukja az ablaktáblákat. — Miért? kérdezik sokan. Hogy a kóbor szellő tele ne hordja a szobát virágillattal. Hogy a esendes légen át ne csapjon hozzá egy-egy szerelmes dal hangja a szomszéd kertekből. Hogy a kerítés mellett elsurranó szerelmes pár ajakáról ne szálljon feléje a suttagás nesze. Ah, minek is magyaráznom jobban, mikor így is megértik!

Este van, szerelmet lehellő, meleg nyári este.

Órák óta egymagamban ülök négy szomorú fal között; most hirtelen megfájdul a szívem és azzal a bizonyos keserves gondolattal felkelek és becsukom az ablaktáblákat.

Lám, milyen egész másforma most a helyzet! Nem érzem az illatot, nem hallok a nótát, szerelmes, ölelkező párok halk suttagása nem zavarja békés magányomat — sőt, mire a lámpát meggyújtom, már a szívem sem fáj olyan nagyon. Amikor pedig tollam az első fekete sort rója a

fehér papírra, már azt sem érzem, hogy egyedül vagyok — árván. —

De mi ez? Nem esalódom-e? Beh furesa, hogy ide jutottam ön elé, uram, akinek semmi köze mindazokhoz a boldonságokhoz, amikről az imént beszéltem. Igazán nincs. On nem törődik sem a csillagokkal, sem a virágok illatával, sem pedig egyéb ezekhez hasonló hiábavalóságokkal. Mert ön kritikus és semmit sem gyűlöl úgy mint a holdvilágos poémákat, melyektől, mint mondja, megémelyedik és nem tud aludni. Mondom, nagyon különönség tartom, hogy épp most jutott eszembe egy és más dolog, amit ön jóakaratu tanácsképp mondott nekem olykor; épp most jön rám ez az emlékezés, amikor igazán közel voltam ahhoz, hogy egy hosszú áradozást becsássak a tollam alá. Ah, ha elgondolom, mennyire lesajnált volna érte! Hogy nem fogott rajtam mindaz a böles lecke, melyet ön nekem olykor-olykor adogatott!

Hát Istenem, könnyű is ám önnek. A jó kis felesége, meg a két szép fia ott duruzsolják körül valamely tengerparti kis nyaraló szobájában.

O nájsága a zongora mellett ül és álmodozva játszik valami érzelmes szonettet, ön pedig szivarozgatva el-elnézi a gyerekeket, amint a szönyegen bukfenecnek.

Beh könnyű is a kritikusnak, Istenem! És milyen nehéz leküzdeni a hangulatainkat, a saját, becézett, sokra becsült szubjektivitásunkat, amikor egy novella megírásához fogunk!

Az ember csakugyan nem tehet okosabbat, mint hogy becsukja az ablakot.

Azok a holdvilágos érzések és hangulatok

egyszerre megsemmisülnek a lámpa fényénél. Így van ez jól.

Most hát rajta. Hol is az a történet? Istenem! Hát akárhol. Itt előttem. A szomszédban, az utcasarkon, a pékboltban, a napszámos büzös vackában, mindenütt, ahol az élet lüktet és küzd, az igazi élet: a próza, a ridog, a szomorú igazság. Csak a lelkenben nincs, sem az érzéseimben, sem a hangulatomban, sem a sugárzó meleg nyári éjszakában és nincs az ide vetődő dalban, a virágillatban, a esókok neszében. Ez pedig nincsen sehogy rendjén. Nincs bizony.

Hadat üzenek én az ön tanításának és elvotem magamtól azt a tanácsot, hogy amikor mesélek, ne feledjem el, hogy én csak a mesemondó vagyok, nem pedig a mese hőse. Ó az a böles, hideg tanács!

Hogy maradjak szépen az ajtó mögött és be ne lépjek a szobába, hol azoknak a személyeknek a eslekvése folyik, akiket én teremtettem meg a fantáziámban. Azok csak küzdjenek, ahogy a mese logikájában éppen ki van jelölve számukra. De én magam nehogy közbelépjek, s valahogy bele ne szóljak az ő dolgaikba! Azt nem szabad. Ott a szabály: zárjam ki magamat a történeteim köréből, nehogy lirai ize legyen.

Hát igazság ez?

On így beszélt hozzám:

— Az a novella, mely így kezdődik: „Néma est van és én egymagamban ülve, bus gyertyavilágnál“ stb. stb. — már nem lehet jó történet.

Miért? Mert a szubjektivitás szóval meg benne. Ellenben ha úgy kezdi: „Müller ur egy napon szokatlanul korán ment haza hivatalából“

BELFÖLD.

A minisztertanács elhalasztása. A ma délután öt óra körül minisztertanácsot elhalasztották, mivel Széll Kálmán miniszterelnök csak holnap érkezik Budapestre. A kabinet ennél fogva holnap délután tartja meg értekezletét, amelyen báró Fejérváry Géza honvédelmi minisztert Gromon Dezső államtitkár, Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztert pedig Nagy Ferenc államtitkár fogja helyettesíteni.

Apponyi Albert beszámolója. Gróf Apponyi Albert, mint már megirtuk, e hó 23-ikán érkezik Jászberénybe, hogy elmondja beszámoló beszédét. Apponyit több politikai barátja kíséri le, akikkel együtt reggel 7 órakor utazik választói közé.

Tisza Kálmán Nagyváradon. A nagyváradi szabadelvű párt ma értekezletet tartott Tisza Kálmán fogadásán. A gyűlésen bejelentették, hogy Tisza Kálmán 18-ikán érkezik Nagyváradra, másnap részt vesz a nagygyűlésen, és 20-ikán mondja el beszámolóját. Utána banket lesz, amelynek rendezésére végrehajtó bizottságot küldtek ki. Érdekes volt az értekezleten Várady Zsigmond felszólalása, amely odakonkludált, hogy a párt hívja össze értekezletre minden árnyalathoz tartozó tagjait, mert elérkezettnek látja az időt, hogy a párt újra szervezkedjék. Az értekezlet a szervezkedést a választások idejére halasztotta.

KÜLFÖLD.

Az osztrák választások. Az osztrák választásokra mindenél megindultak az előkészületek. Az eddigi előjelekből ítélve a választási küzdelem nagyon heves lesz. Azokat a cseh képviselőket, akik az obstrukció ellen nyilatkoztak az itjűsech klubban, úgy látszik, megfélemlítették képviselőtársaik, úgy, hogy ezek inkább lemondanak és fel sem fognak lépni képviselőjelölteknek. Ezzel pedig csak megerősítik a Reichsrath munkaképességét meghusító elemek táborát. A kormány, amely a választásokba nem igen akar beavatkozni, nagyon erőlyes intézkedést léptetett életbe. Eddig eltűrte, hogy a prágai tartományi pénzügyi igazgatóság a nyelvrendeletek visszavonását nem vette figyelembe, hanem a Badeni-féle nyelvrendeletek értelmében cseh nyelven vezette a pénzügyi igazgatást. Ezt a szabálytalan eljárást csak most, éppen a választások előtt vette észre és titkos rendeletben meghagyta a prágai igazgatóságnak, hogy a német szolgálati nyelvet helyezze vissza jogába. Valamennyi pénzügyi tanácsosnak meghagyták ugyan, hogy hallgatniuk kell a rendeletekről, amelyet a jelenlegi pénzügyvizsgáló utódjának kell végrehajtania, ez a meghagyás azonban nem használt; a dolog nyilvánosságra jutott és a német elemeknek nagyon fog ártani, a cseh radikális jelölteknek pedig igen hasznukra lesz az új választásoknál.

ez már valami. Mert az előbbi esetben bizonyára egy holdkörös, senkit sem érdekítő lírai ömledés születik meg, holott a második bekezdés valami sokat ígér, érdekes, izgalmas történetet sejtet. Mert ime Müller ur nem pusztán véletlenségből ment haza ma a szokottnál korábban. Az ember felteszi, hogy van annak valami jelentősége, még pedig komoly jelentősége.

Hogy mit jelent a korai hazaindulás, az azután mellékes. Teljesen a Müller ur dolga, hogy a feleségét hűtlenségen kapja-e? Vagy pedig más, kevésbé rettenetes dolog történik-e vele? Elég, hogy Müller ur a szokottnál korábban megy haza a hivatalából, s ennek okát kell adni valami módon, ez nem maradhat beigazolatlannal. Es kész a történet. Lehet tragikus, ha feleség van szóban és lehet végtelenül idillikus, ha ugyanaz a feleség véletlenül egy kis apró főköztűse készítésével van elfoglalva, amikor az említett Müller ur betoppan. (Mert ez csak a mesemondótól függ.) Ellenben mi jót és élvezeteket várhatni az olyan történetről, melyben az író a saját becses személyét szólaltatja meg először? Manó vigye a halovány gyertyavilágot, amelynél az író álmódzva ül és árnyakat kémleli a falon. Csak a története legyen jó és igaz.

Hát ezeket mondja ön.

Es bizony sokan vannak, akik önnek adnak igazat.

Es mégis — e pillanatban úgy érzem — nincs igazra önnek. Mert én Müller urat nem ismerem. Nem tudom magam a helyzetébe képzelni. Halvány sejtmem sines róla, mit fog esznelni, ha tudatára jön a szörnyű megalatásnak, vagy pedig ha azt a bizonyos kis apró holmit megpillantja a felesége kezében.

Szlovén irredentisták az olasz királynéhoz. Helena királyné még nem régóta királynéja Olaszországnak. Máris szives megkereséssel járultak eléje a velencei kerület szlovén igazgatói. Tekintettel a királyné montenegrói, tehát szláv eredetére, arra kéri, hogy vegye a Veneto szlovén lakosait védő pártfogásába. Tehát ugyanazt kéri most az olasz királynétól, amit Ausztria olaszai kértek öt évvel ezelőtől az olasz királytól: oltalmat az idegenbe szakadt nemzetiség számára. Az olasz király tehát védje meg a külföldön élő olaszokat a szlávok ellen, az olasz királyné pedig védelmezze a külföldön lakó szlávokat az olaszok ellen. Furább helyzetet el sem lehet képzelni, mint amilyen az volna, ha ez a két kérelem teljesednék. A szlovén irredentisták azonban épp oly kosarat fognak kapni a királynétól, mint amilyent az olasz irredentisták kaptak a királytól.

A bolgár-román konfliktus. Nehezen ellenőrizhető hírek érkeznek az Alduna mellől. Bukarestben például széltében beszéltek arról tegnap óta, hogy az ellenségeskedések már megkezdődtek. Egy összekocanásról érkezett hír, amely szerint Boerescu román ezredes egy hadihajón a Dunán fölfelé ment, mikor egyszerre a bolgár partról, Szilisztriből három ágyúdurranás hallatszott. Az egyik ágyúgolyó a hadihajó közvetlen közelébe esett; a másik kettő pedig, úgy mondják, egy szemben levő román faluba. Boerescu ezredes azonnal visszatelelt a Siretul hadihajóról egy ágyúlövéssel és tovább ment. Ez vasárnap reggel történt. Ugyanaz nap Dobrudzában véres összekocanás volt a román határon, Arab-Tábiánál, román és bolgár őrszarakok közt. A szilisztribi bolgár őrszárát álépte szombat éjjel a román határt és kémkedés céljából az arab-tábiái román határőr-állomáshoz közeledett. Tehát román földön történt az összekocanás. Lahovary tábornok hadügyminiszter e hír vétele után külön vonattal Dobrudzába ment. Szulinából pedig négy román hadihajó teljes hadi felszereléssel a Dunán fölfelé halad.

A bolgár-macedon ligáról újabb nyilatkozatok jelentek meg a M—g-ban. Karavelov volt bolgár miniszterelnök azt mondja, hogy Románia erőnek erejével fölújta a konfliktust, amely különben semmiestre nem vezet háborúra. O mint jó bolgár hazafi határozottan a bolgár kormány pártján áll, bár tudja, hogy Bulgáriában ez idő szerint nincs minden rendjén s a fejedelm is többet tartózkodik Bulgária határain kívül, mintsem kellene. A macedon liga tisztán a macedon népek felszabadításának céljából alakult.

Hasonló szellemben nyilatkozott Liapseev, a macedon liga volt elnöke.

Kategorikusan kijelenti, hogy a liga tagjai sem nem gyilkosok, sem nem rablók. A macedoniai komité általában ismert statutumok szerint dolgozik, melyeknek jóváhagyása a bolgár törvények szerint nem szükséges, mert Bulgáriában az egyesülési jog korlátlan, csak a törvény, az alkotmány és a közbiztonság ellen nem szabad az egyleteknek véténők.

Mi — ugymond — a bucaresti gyilkoságról nem tudunk, ahhoz semmi közünk. Arról, hogy a román kormány által követelt egyeneket Bulgária kiadja, szó sem lehet, de nincs is bizonyíték egyetlenegy ellen sem, akit Románia vétkeseknek tart. Most még nem érkezett el a cselekvés ideje, de el fog érkezni. Az a hír, hogy a macedoniaiak katonai gyakorlatokat végezzenek, nem igaz. Bulgáriában sok a lővész és

Lehet, meg tudnám írni. Oh hogyné tudnám, s fantáziám segítségével bosszúálló hőst csinálók a derék Müller urból, vagy pedig megpuhitom a szívét, hogy megbocsásson a bűnös asszonyának.

Ahogy épp eszembe jut.

A másik eshetőségre is van valami eszmém. Müller ur, az iszákos, a csapodár, a kártyás zokogva borul le a kis főköttő, a házasetlet boldogságának e megható jelvénye előtt és örök javulást ígér. Tehát ez is megvan.

Egy egész történet. Aminek van eleje is, vége is. Amiben történik valami. Amibe nemes és nagy eszméket lehet foglalni.

Es én, ha szabad volna, ha tehetném, mégis csak azt mondanám el, amit az árnyak közt, a gyertyafény mellett érzek és gondolok, miután a lélek telesszita magát a szerelmes nyári éjszaka bábujos hangulatával. Ha elmondhatnám! Ha átvihetném a magam viharzó érzéseit a mások szívébe? Ha odalophatnám, besempészhetném titkon, észrevétlenül a hangulatomat a mások hangulatába!

Az ímént, hogy az ablakot becsuktam, már-már kísértésbe jöttem!

Szerencsére még elég jókor jutott ön eszembe a tanításaival.

Es most szót fogadok. Nem leszek indiskrétn magammal szemben. Nem fecsegem ki a legszen- tebb és legtökösabb érzelmeimet.

Hallgatok. Azaz, hogy — dehogyl

Megkezdem a történetemet:

— Müller ur egy napon szokatlanul korán ment haza hivatalából . . .

— Nos, jól indulok, kritikus ur?

tornász-egyesület, ezeknek tagjai közt sok a macedoniai. Talán ezek az egyletek gyakorlatoznak. Különben is a macedoniaiakat nem kell lövésre tanítani, értenek ők a puska és a revolver kezeléséhez tanítás nélkül is.

A két nyilatkozat meglehetősen keveset mond, akárcsak az eddigi demontik. Csak egy biztató jelt látunk bennünk: Bulgária belátja, hogy nem szabad semmi háborus kalandba bonyolódnia.

Bukarest, szeptember 12.

Az összes itteni lapok meg vannak győződve arról, hogy a Bulgáriával való konfliktus előbb vagy utóbb, de immár mindenesetre csakis fegyveres uton lesz elintézhető. Az összes sajtóorganumok megszüntek az összejöttközésnek csupán juridikus oldalát tárgyalni. Most már azok a szempontok képezik a megbeszélések tárgyát, amelyek egy biztos háboru kilátása mellett a sikert Románia részére biztosítják. Így előtérbe lépett, hogy az ausztriai, de főleg a magyar sajtónak román-pártolói hangját az Ausztria-Magyarország részéről tanusítandó hatalmas pártfogás tanu-bizonyosságú hangsúlyozzák. Részletes reprodukciókat adnak a magyar lapok e tárgyú közleményeiről és mint fontos és rendkívüli horderejű tényre mutatnak: az ideai galiciái hadgyakorlatokra, amelyeknek 250.000 osztrák-magyar katonát egybegyűjtő impozáns és eddig nem tapasztalt méreteit Oroszország elleni demonstrációként fogják fel. Elnöken kommentálják itt azt a tényt, hogy a török hadügy-kormány a szultán legváratlanabb parancsa szerint az ideai hadgyakorlatokai a bolgár határon fogja 100.000 főnyi haderő összpontosításával megtartatni. Ezt Marglomán román külügy-miniszter mult heti konstantinápolyi szereplésének sikeréről tudják be.

Bécs, szeptember 12.

Egy esti lapnak azt a jelentését, hogy Bukarest és Szófia között megszakadt a diplomáciai összeköttetés, illetékes részről vett információk alapján megcáfolták.

Krüger — idegenben.

Budapest, szeptember 12.

Mai táviratok azt a meglepő hírt közlik, hogy Krüger, a boerok ősz vezére és atyja a mostani háboru kezdője és mind mostanáig lelke, nincs többé hona területén. Az agg elnök, miután a késhegyig, az utolsó emberig, az utolsó csepp vérig való elkeseredett harcot hirdette, a győzelmes ellenség elől elmenekült az országból s ma portugal földön, Lourenco-Marquesban van. Ez a hír villámcsapásként hat a szét-szórta harcok egyes boer csapatokra s valószínűleg befejezését is jelenti a háborunak. Még folyvást hirdetik ugyan a guerilla-harc folytatását, de Krügerrel a harc igazi szelleme elszállt a boerokból, akik Belfast és Lydenburg eleste után ugyszem számíthattak többé sikerekre.

Már legutóbb jelentették, hogy az agg Krüger igen nagy testi gyöngeségben szenved; folyvást a vasuti-kocsijában ül, ki sem mozdul belőle és napestig a szoltárokat olvasgatja. Már ekkor valószínűnek tartották, hogy Krüger Komatipoortba menekül, a delagoai vasut határállomására, amelyen tul már a lourenco-marquesi terület kezdődik. Krüger volt is Komatipoortban, de tegnap azt jelentették, hogy onnan visszatért Nels spruitba; egy mai távirat azonban konstataja, hogy Krüger tegnap este Lourenco-Marquesbe érkezett.

Onnan nem lesz többé visszatérése. A boerok már utódot is választottak, a népszerű Schalk-Burger személyében, a hadvezérek pedig tárgyalásokat kezdenek a fegyverletétel céljából.

Ha e két utóbbi hírzhez férhet is némi kétség, az bizonyos, hogy Krüger elhagyta országát s a háboru befejezése nem várthat már sokáig magára.

London, szeptember 12.

A Reuter-ügynökség jelenti Lourenco-Marquesból mai kelettel: Krüger elnök tegnap este ideérkezett.

Bécs, szeptember 12.

A Neues Wiener Tagblattnak táviratozáik Lourenco-Marquesból ma esti kelettel: Krüger utódjával Schalk-Burgert választották meg elnöknek.

London, szeptember 12.

Arra a hírre, hogy Krüger elmenekült Transvaalból, itt azt beszéltek, hogy Botha megkezdte a

tárgyalásokat a fegyverletétel céljából. Az esti lapok úgy fogták fel Krüger elmenekülését, hogy az a háború befejezését jelenti. Illetékes helyről azonban ezeket a reményeket koraiaknak tartják.

London, szeptember 12.

A Daily Newsnak jelentik Belfastból: Krüger, Steyn, Vlijoen, Botha, Fourie és Delarey Nieuwspuitba mentek, Mayer Lukács lemondott a főparancsnokságról, de azért tovább is Krüger katonai tanácsadója marad. Krüger nagyon gyöngye, egész nap a vasúti kocsiiban ül és zsoláltat olvas.

London, szeptember 12.

Lord Roberts jelenti Pretóriából tegnapi kelttel: Methuen tábornok Malopo mellett teljesen szétszórta a boerokat, harminc embert elfogott és löszereket zsákmányolt. Buller tábornok tegnap Klipgadba érkezett, mely körülbelül fél tonna Mauchberg és Spitzkop közt. Buller maga előtt hajtja a boerokat.

London, szeptember 12.

A Reuter-ügynökség jelenti Pokvárosból: Buller tábornok a Spitzkop-felé való előnyomulása közben elfoglalt egy ágyút és több tonna élelmiszert. A boerok egy nehéz ágyút, néhány tonna löszert és 13 szekeret a hegylejtőn ledobtak, hogy azokat az angolok hatalmukba ne kerülhessék.

A khinai háború.

Budapest, szeptember 12.

Pekingből azt a meglepőnek látszó hírt közli a Times levelezője, hogy ott az orosz csapatkontingens folyvást szaporodik; máris nagyobb a japánál s ma-holnap egymaga nagyobb lesz, mint az európai, amerikai és japáni csapatok együttvéve. Az orosz csapatok Pekingbe önzölése mindenestre különös akkor, mikor Oroszország Peking kiürítését javasolja; magyarzata nyilván abban keresendő, hogy az orosz hadvezetőség nem azonos az orosz diplomáciával, illetőleg már régebben kiadott parancsok szerint elekszik, míg a kiürítési javaslat aránylag új keletű. Másrészt azonban tény, hogy az orosz kontingens már augusztus végén is csaknem olyan nagy volt, mint a japáni: 15.000 volt akkor az oroszok és 16.000 a japánok száma, a többi csapatok létszáma pedig ehhez képest elenyészően csekély; azért az orosz csapatszallítmányok még inkább gyarapították az orosz kontingens; de ezt mindenki természetesnek találta, s csak most ijedezik miatta a Times levelezője, akinek zokon esik, hogy az angol kontingens oly igen csekély.

(A paotingfui expedíció.)

London, szeptember 12.

A Timesnak Pekingben augusztus 31-ikén kelt táviratában keserves panaszt emelnek a miatt, hogy a nemzetközi csapatok annak dacára, hogy Paotingfuban tömegesen gyilkolják a hitterítkeket és a khinaiak rémtetteket visznek végbe, tétlenül maradnak.

London, szeptember 12.

A Daily Mailnek egy 10-iki tiencini távirata jelenti, hogy a szövetségesek által Paotingfui ellen tervezett expedíciót a kedvezőtlen idő miatt elhalasztották.

(Khinai csapatmozgalmak.)

London, szeptember 12.

A Standardnak Sangháiból a következőket jelentik: 60.000 khinai katona elindult észak felé, hogy a császárt folszabadítsa; 47.000 khinait a szövetséges csapatok Tiencin és Peking között hír szerint szétugrasztottak; 8000 khinai Szensziba ment, hogy az özvegy császárnéhoz csatlakozzék, 7000 pedig Cing-Kián-Fuba ment, ahol be fogja várni Seng tábornokot.

(Oroszország Khinában.)

London, szeptember 12.

A Times pekingi levelezője azt mondja, hogy az oroszok Pekingben túlnyomó számban vannak a napról-napra újabb orosz csapatok önzölének Pekingbe. Számuk máris nagyobb mint a japánoké s rövid idő múlva nagyobb lesz az összes többi csapatok számánál. Úgy rendezkednek be, mintha állandóan ott akarnának maradni.

Oroszország megszállta Kincseant és a nappali szénbányákba vezető szárnyvasutat, amivel biztosította magának a hatalmat a legterjedelmesebb észak-khinai szénbányák fölött. Meg fogják szállni az orosz csapatok Sanhaikvánt is, amely könnyen lesz Pekinggel vasúti összeköttetésbe hozható.

A levelező hozzáteszi, hogy míg Oroszország sikeresen folytatja Mandsuorszag katonai megszállását, Anglia katonai állása anormális. A japá-

nok gyakran nyilvánítják a miatt való elégedetlenségüket, hogy a brit haderő olyan csekély.

(Pekingből.)

Sanghai, szeptember 12.

A legutolsó pekingi hírek szerint a szövetséges csapatok tisztjei a legjobban egyetértésben vannak egymással, az összes nemzetek katonái pedig úgy élnék egymással, mintha egyetlen hadsereghez tartoznának.

A peitangi erődököt most nem támadják. Az angolok a környéki terepviszonyainak földterítésével vannak elfoglalva. Az oroszok támadást terveznek az erődök ellen, de nincs elegendő tüzérésgük. Egy orosz vadászcsapat az erődök közelében egy akna fölrobbanása következtében a levegőbe röpült és több katona életét vesztette.

A „tilalmas város” szentiségét főképp Oroszország és Japán közös eljárása óvta meg; mind a két hatalom ellene van ugyanis annak, hogy Peking helyett — ha a szent várost lerombolnák — máshova helyezték át a fő- és székvárost.

London, szeptember 12.

A Times pekingi jelentése szerint a télen feltétlenül be kell következni az éhínségnek, mert Khina ez idő szerint híján van mindennemű kenyéranyagának.

Bármi történjék is egyébiránt, a hatalmaknak a levelező véleménye szerint követelniök kell a császárné trónfosztását és Tuán hercegnek meg a többi főtisztviselőknél a kivégzését, akik a követségek ostromlását szervezték és a misszionáriusok leglyilkolását elrendelték.

(A békétárgyalások.)

Washington, szeptember 11.

Az Egyesült-Államok kormánya azt felelte arra az ediktumra, amelylyel Li-Hung-Csángot felhatalmazták a békétárgyalás vezetésére, hogy a kormány nem érzi magát indíttatva arra, hogy valami véleményt mondjon Li-Hung-Csáng felhatalmazásáról, de reméli, hogy az elégséges lesz nemcsak a békétárgyalás céljaira, hanem arra is, hogy Li-Hung-Csáng azonnal biztosítékot nyújt-hasson arra nézve, hogy az amerikaiak életét és vagyonát ezután már az egész khinai birodalomban tiszteletben fogják tartani.

London, szeptember 12.

A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből e hó 4-éről: Csing herceg érkezett Sir Robert Harttal. Az eredményt titokban tartják. De néhány nap alatt felvilágosításokat várnak. Csing hercegnek ugyanolyan meghatalmazása van, mint Kung hercegnek volt 1860-ban. Császári dekrétumot hozott magával, mely külön utasításokat tartalmaz Hart számára. Az orosz khinai bank holnap bezárja itteni irodáit és áthelyeztetik Sanghaiba. A bank részleges kártalanítása céljából lefoglalta az 5 millió taelre rugó császári egyetemi alapot, amelyre a khinaiak a csapatok fizetése végett váltókat intéztek.

(Li-Hung-Csáng.)

London, szeptember 12.

A Daily Telegraph sanghaji jelentése szerint Li-Hung-Csáng orosz hajón megy északra, mert nem mer brit vagy német lobogó alatt utazni.

Washington, szeptember 12.

A császári ediktum, amelyet Vutingfang követ a külügyminisztériumban átnyújtott és melylyel Li-Hung-Csáng rendkívüli felhatalmazást nyer a jelenlegi khinai zavar teljes elintézésére, következőleg hangzik:

Li-Hung-Csáng felhatalmazott követ ezennel teljes diszkrecionárius hatalommal ruháztatik fel. Minden kérdésbe boosátközzék lelkiismeretesen bele, amelyek figyelmét megkívánják. Mi innét nem ellenőrizhetjük eljárását.

(A szövetséges csapatok.)

Berlin, szeptember 12.

Németország és Anglia határozottan ellenzi Peking kiürítését, Franciaország inkább kényszerítve, semmint önkéntesen hozzájárult, Anglia és Japán csak bizonyos feltételekkel hajlandók Pekinget kiüríteni. Japán csak csapatainak egy részét akarja visszavonni, mely közelségénél fogva mindig abban a helyzetben lesz, hogy újabb csapatokat küldjön Khinába. Az Egyesült-Államok mindenképpen vissza akarják vonni seregüket, amelyre a Fülöp-szigeteken van szükségük. Ausztria-Magyarország és Olaszország kijelentették, hogy katonáikat Waldersee főparancsnoksága alá helyezték s hogy minden intézkedést ő rá bízta.

(Az orosz-khinai hátraharc.)

Pétervár, szeptember 12.

A Novoje Vremja jelenti e hó 7-éről Blagovjes-csensk-ből, hogy az Amur jobbpartján azon a helyen,

a hol az immár elhamvasztott Sachalin falu állott, a polgári és katonai hatóságok sejeinek és nagy néptömegnek jelenlétében ünnepies hálaadó istentisztelet tartottak és a falut emlékeztül az orosz csapatok által történt bevételére Iljinskipost-nak nevezték el. Az ünnepi aktust végző pap beszédében azt mondta: „Most fel van állítva a kereszt az Amur partján, amely tegnap még a khinaiak birtokában volt. Muravjev Amurszki előre látta, hogy ez a part előbb vagy később a miénk lesz.” Gripski tábornok lendületes beszédben szerencsét kívánt a csapatoknak.

(Vegeyes hírek.)

London, szeptember 12.

Egy Takun át küldött 9-iki keletti tiencini távirat jelentése szerint tegnap egy vegeyes haderő, mely angolokból, oroszokból, olaszokból és japánokból áll, elindult délnyugat felé, hogy az országot a még folyvást cirkáló boxerekől megtisztítsa.

Az özvegy császárné a császárral Csing herceg felvilágosítása szerint Kalgaban időzik.

Kettler báróné gy Pohl kapitány vezetésére alatt álló német matrózkülönmény o'alma alatt e hónap 7-én elutazott Pekingből és ma ideérkezett.

Bécs, szeptember 12.

A kelet-ázsiai császári és királyi hajóparancsnokság jelenti Takuból: A különmény e hónap 10-én partra szállott. A Zenta hadihajó Takuba érkezett. A hajón minden jól van.

HIREK.

A szegény ember butora.

A gazdag ember sohase szeretheti úgy azt az ebédasztal remekét, amelyet valami művész ötlete után a Thék Endre ur művészei faragtak össze, mint a szegény ember a maga olcsó, politurosz asztalát, amely talán biceg is már kissé, meg foltos, ahol fölégette a bőrt a forró leveses tál, de sok esztendő óta tanuja az ebédnek, nevelője a gyerekeknek, amennyiben az ő lábaiba kapaszkodnak, míg az övék még gyöngöcske s becsületes jó támaszték a gondba borult fejnek, ha a szegény ember ráborul s azon töpreng, hogy honnan vegye a pénzeszkét például könyvre, irkára, beiratásra — így szeptember táján. A gazdag ember kidobhatja az asztalt, ha kedve van reá, új ötletet s új must-rát vehet magának, tehát nem is ragaszkodik tulságosan ahhoz, amit már megszokott és megunt a szeme. A szegény ember egyéb szükségletei rovására szerzi meg a butort s míg vele együtt fakul, kopik és vénül az asztal, az ágy, a kredenc, az élete kiegészítőjévé, társává válik körülötte minden darab holmi. A szegény emberre tehát nemcsak anyagilag, de erkölcsileg is iszonyuan lesújt, ha elveszik tőle a butort, a mi bizonytlan önértetre ad neki juszt. Ez az, a mire azt mondhatja: — az enyém. Es nemcsak a szoba, hanem az egész élet üres, ha kistül, hogy képtelen megtartani magának azt a szegényes, olcsó kis holmit is. Hát akkor minek dolgozni? Van-e még valami cél, ha nincs fogasom, amire a kalapom fölakaszzam, a mikor hazamegyek kipihenni a napot. .

Pedig hát sűrűn megesis biz az, hogy ellicitálják a szegény ember butorát és mesterségesen behajjtják a mindegybe a máskülönbön jóra való munkás embert. (A mindegy a züllésnek az a stádiuma, amikor már semmivel se törődik az ember. Minden mindegy). S a legtöbb esetben haszon nélkül csinálnak talán soha nem pótolható kárt a szegény embernek. Rém pénzbe kerül a törvénykezés, ami a licitációt megelőzi, a végrehajtó is drágán dolgozik s ez a költség az első, azután leghátul, mindenféle bélyeg, kocsis és kiszállás és beszállás, számla után következik csak a hitelező. Azaz, hogy következnek, ha jutna neki valami. A kőtyavetvére került holmira licitálni azonban nem tartozik az uri foglalkozások közé. Speciális intézmény fejlődött ki az idők folyamán sirásónak a kredenc meg az asztal temetéséhez, a hiéna-kartell. Lenyomják az árakat potom pénzre, a harminec forintos holmi egy forint hetven krajcárért két el s mire kiürül a lakás, megosztják a

pénzcskén az ügyvéd és a végrehajtó. A hitelező pedig újra kezdené a pört, de bizony nincs már, amit le lehetne foglalni. Az adósból földönfutó lett és a követelést elvesztett.

Ez a legtöbb eset s ilyenformán nemcsak lelketlen ember, de nagy bolond is, aki ellicsítaltatja az adósa alól az ágyat, meg a székét. Mig az megvan, addig félti a szegény ember és dolgozik, küzd, verekszik az étellel, hogy fizetni tudjon. De ha olyan semmi ember lett már, hát ugys mindég. Minden mindég. — Szóval: — nem is emberséges és nem is okos dolog kicepelnit a szegény ember mellől a butort...

Most már nemcsak én mondom azt, hanem észrevették a minisztériumban is. Azt írják az újságok, hogy törvényen dolgoznak a szegény ember butorának védelmére.

Szép és okos dolog, amit azonban ott kollene kezdeni, hogy az igazságügyi miniszter ur egyezkedjék ki a butorokra nézve a kollégájával, a pénzügyi miniszter ural is. Ez a minisztérium találta ki a legembertelebb intézmények egyikét, az árverési csarnokot és a butortranszferálást. S mig az igazságügyi miniszter humánus javaslaton tőri a fejét s a magas társadalompolitikai szempontoknak meghódolva a módokon gondolkodik, amelyekkel biztosítja a szegény embert arról, hogy a bicegő asztalát legalább senki se veszi el tőle, vigan dobolnak az árverési csűrben.

(Th.)

Budapest, szeptember 12.

— BUDAPESTI NAPLO. Szeptember 15-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gróf Apponyi Lajos, magyarországi udvarnagy, ma Solzsa utazott. — C. Conroy Thornton, angol főkonul vizsziatért Budapestre és újra megkezdte hivatalos működését.

— Milán király Magyarországon. Milán király jelenleg Asszonyfán vadászik, ahol a nemes szenvedélyét egy általa bérelt területen üzi. Egy hét múlva Budapestre jön az exkirály és innen gróf Zichy Jenővel medvékre megy vadászni.

— Hohenberg hercegné a királynál. Bécsből azt az érdekes hírt kapjuk, hogy a király a napokban Ferenc Ferdinánd trónörökösével együtt nejét, Hohenberg hercegnét is fogadta. A főherceg ugyanis, mielőtt a német hadgyakorlatokra ment, tisztelgett ő felségénél és ez alkalommal nejét is elvitte magával. A király rendkívül előzékenyen és jószágos melegséggel fogadta a trónörökös nejét, akinek könnyek gyűltek szeméibe, amikor elmondta, hogy boldogságát főképp ő felsége nemes szívének köszönheti.

— Hegedűs Sándor Párisban. Kereskedelmi miniszterünket valóságos ünneplik Párisban, ahol tudvalevőleg a kiállítást tanulmányozza. A minisztert körüljárva állandóan Picard francia kormánybiztos kíséri, aki nem győzi dicserni a magyar kiállítást szépségét. Hegedűs Sándort a francia kormány tagjai a legelőzékenyebben fogadják. Millerand kereskedelmi miniszter megérkezése napján meglátogatta magyar kollégáját és ebédre hívta meg. Dupuy földmívelési miniszterrel ma találkozott Hegedűs. Loubet, a köztársaság elnöke a legelőzékenyebb módon felajánlotta neki három estére a saját elnöki páholyát az Operában, az Opéra Comiqueban és a Théâtre Françaisban. Leygues közoktatási miniszter csütörtökön hivatalosan fogja bemutatni kereskedelmi miniszterünknek a híres svévi porcellángyártat és azután a saját páholyába viszi a minisztert.

— Benicsky főispán jubileuma. Benicsky Ferenc főispán jubileumára nagyban folynak az előkészületek. Az ünnepség programját Benicsky Lajos alispán elnöklésével szűkebb körű bizottság állapítja meg. A rendkívüli közgyűlésen kívül, amelyen a főispán érdemeit fogják méltatni, disztrakoma is lesz. A megye tisztikara a főispánnak emlékalbumot fog átnyújtani.

— Kiténtetés. A hivatalos lap mai száma szerint a király Horn Dávid földbirtokos és fakeskedőt a közművelődés és jótékonyág terén szerzett érdemei elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki.

— A jaslói hadgyakorlatok. Jaslóból táviratozók: Ma reggel 6 óra előtt a hadgyakorlatok fővezetősége, 6 órakor pedig a király is Rajner főherceggel, György herceggel, a miniszterekkel és a kísérettel különvonatonok a 40 kilométernyire fekvő Krosnoba utaztak, ott ő felsége is lóra szállt, hogy a két hadsereg előretolt csapatainak működését figyelemmel kísérsje. Ő felsége reggeli 7 órától délután 1 óráig majdnem szakadatlanul nyeregben ült és hibetetlenül sokat lovagolt a legsebbebb menetben; mindenütt vizsgál szemmel ítélve meg a helyzetet és mindenütt a legkegyesebben méltatva a kiváló eredményt, de viszont sehol sem mulasztva el a hiányok és mulasztások szigorú bírálatát. Hogy mily nagy stílusban vannak tartva az idej gyakorlatok, mi sem jellemzi inkább, mint az, hogy kocsival és lóval már nem lehet a hadgyakorlatok területét bejárni, hanem a vasutat is igénybe kell venni. Az égboltozat nagyon borult volt; csakhamar szitálni kezdett az eső. Ő felsége mindazáltal köpeny nélkül ült fel Marscher nevű kiténtő lovára, mig György, az ifjú bajor herceg, aki bajor ezredének egyenruháját viselte, ő felsége Manon lován lovagolt. Az uralkodó szinte szemmeláthatólag örült, amint élénk szemmel dalias unokája az oldala mellett lovagolt. Majd lépésben, majd hosszú ügetésben tették meg az utat Krosno-n, az ósdi kis városan át, melyet számos osztrák, lengyel és ruthén lobogó díszített. Majd Miejsce-Piastowe-n át egy rendkívül kedvező fekvésű magaslatra értek, melynek közelében naptaforrások vannak. Az ut ide annyiban kellemes volt, hogy a szitáló eső megszüntette a port. E magaslaton találkozott ő felsége a kassai hadtest első gyalogosaival: a Lajos Viktor nevű viselő 65. gyalogezred három emberből álló figyelő őrsével. Ő felsége megszólította az őrsparancsnokot, egy őrsvezetőt, aki bátran felelt az uralkodónak. Ő felsége ezután leszállott a lóról és figyelemmel kísérs a 15. gyaloghadosztály mozdulatait.

A harc körülbelül 1/2-ig tartott. A harc megszakítása és a határvonalak megállapítása után ő felsége még mintegy másfél óráig szemlélte a közelgő csapatokat; ezek között a kassai honvédezedr egyes részeit is. Délutáni 1 órakor ő felsége a lakosság lelkes ovációi között kocsin visszatért a krosnoi pályaudvarhoz, ahonnan külön vonaton Jasloba utazott. Rainer főherceg, György bajor herceg és ennek kísérsje báró Feilitsh lovasszázados a magy. kir. államvasutat szalonkocsiját használják. Délután 2 órakor a tábori sátorban ebéd volt.

A lakosság egyes csoportjai között feltűnnek a lengyel zsidók magas kalapjaikkal, hosszú kaftánjaikkal és nemzeti (piros-fehér) kódkártyáikkal.

Holnap a küldöttségek fogadtatása miatt pihenőnap lesz.

— Tolstoj. Moszkvából jön a hír, hogy gróf Tolstoj Leo nagybeteg volt az utóbbi napokban. Moszkvai lapok közlik, hogy állapota legutóbb már válságosra fordult s az orvosok lemondottak életéről. Szívós természete és erős fizikuma legyőzte a betegséget s ma már határozott javulást konstaltak az orvosok.

— Kossuth Ferenc beteg. Kossuth Ferenc országgyűlési képviselő, a független- és 48-as pártnak elnöke, mint sajnálattal értesülünk, betegnek fekszik lakásán. Kossuth már a múlt vasárnap Komáromban időzése alatt gyöngykedett, de mégis résztvett az ottani népgyűlésen és ünnepségen. Csuzbaja ismét annyira fölújult, hogy hazaérkezve nyomban ágyba kellett fektünie. A beteget dr. Müller Kálmán miniszteri tanácsos, egyetemi tanár naponként többször látogatja.

— A takarékos olasz király. Az olaszok új királya, III. Viktor Emánuel nagyon takarékos embernek mutatkozik. A királyi udvar költségvetését a legszűkebbre szorítja, s láthatólag azon van, hogy udvartartása minél kevesebbe kerüljön. Legújabb rendelkezése szerint a királyi udvar minden olyan tisztviselője, aki nincs legalább is tíz éve udvari szolgálatban — köteles beadni lemondását. Amikor megkérdezték, hogy miért rendelte ez el, így felelt:

— Ellensége vagyok minden hiábavaló pompának.

— Meteorológiai kongresszus Párisban. Párisból táviratozók: Tegnep kezdődött Párisban a meteorológiai kongresszus, amelyen Magyarország is képviselve van. A magyar kormány Róna Zsigmond aligazgatót és dr. Steiner Lajos első asszisztentst küldte ki a kongresszusra.

— Amikor egy konzul kinevezés is érdekes. A király ifj. Reymerschoffer János kereskedőt Galvestonban (Észak-Amerika) fizetéstelen konzulnak ugyanodan, a tarifaszertü konzuli illetékek szedésének jogával ki-

nevezte. E kinevezés érdekességét az adja meg, hogy ma jelent meg a hivatalos lapban, amikor a new-yorki táviratok Galveston teljes pusztulását jelentik.

— Püspök és prefektus. A francia nacionalisták és köztársasági pártiak fegyverosttagosát a kiállítás dícsősége sem tudta elhallgattatni. Ma talán épp oly elkeseredetten rontanak egymásra, mint a Dreyfus-pör napjaiban és mindegyik abban leli kedvét, hogy a másikat minél jobban megbosszanthassa. Legújabbban republikánus és szocialista községtanácsosok azzal bosszantják a klerikálisokkal szövötteket nacionalistákat, hogy követelik az I. Napoleon és a pápa közt kötött egyezmény rendelkezéseinek teljes végrehajtását, így nevezetesen a 43. §-ét, amely a papoktól megköveteli, hogy francia szabású frakkban és térdig érő fekete nadrágban járjanak. Egy rég feledésbe merült rendelkezés fölmelegítése ez a kívánság, amely természetesen szörnyű felháborodást támasztott a papok közt és a klerikális sajtó valóságos tájtékszik dühében ez ártatlan jellegű bosszantás miatt. A legvadabb polemia foly most a két párt lapjaiban és ebből az alkalomból az egyik lap ezt az adomát mondja el:

— Egy marseillei püspök hivatalba lépésekor figyelmeztette a prefektust, hogy a konkordátummal szervesen összefüggő törvény értelmében jussa van bizonyos tiszteltnyilvánításokhoz. A prefektus ismerte a törvényt és jól tudta, hogy neki nagy pompával elébe kell mennie a szék-városába bevonuló főpapnak, de ismerte a törvény többi szakaszait és így válaszolt a püspök figyelmeztetésére:

— Főtisztelendő uram. Kívánságainak és a törvénynek megfelelően, amely ezt kötelesemmé teszi, diszgyenruhában az előirt csapatokkal és hivatalnokokkal fogok megjelenni. Viszont kérem, ragaszkodjék ön is ugyanannak a törvénynek ahhoz a cikkéhez, amely önnek a francia szabású frakkot és a térdnadrágot írja elő.

A püspök nem reflektált többé a hatóságok ünnepélyes fogadtatására.

— Bartóky József kiténtetése. A hivatalos lap mai számában olvassuk, hogy a király dr. Bartóky Józsefet, a földmívelésügyi minisztérium osztálytanácsosát a gazdasági munkásügyek körül szerzett érdemei elismerésül a harmadosztályú vaskoronarenddel tüntette ki. A közvélemény széles körben bizonyára nagy örömmel fogadják dr. Bartóky kiténtetését ismervén a kiténtő főtisztviselő íradhatatlan buzgalmat és fényes tehetséget. A mezőgazdaság ügyeinek megbecsülhetetlen szolgálatait az Bartóky nemesek hivatalos működése útján, de ama szociálpolitikai törvények által is, amelyeknek tervezetei az ő fényes pennája alól kerültek ki, magukon hordva szerzőjük bámulatos tudását és a magyar földhöz való forró szeretetét. Ez érdemeinek jutalmát látjuk a király elismerésében, amelyhez szívóbb gratulálnak neki a sajtó munkásai is, akikhez annyi rokonérzés és nagy tudásának sokoldalúsága fűzi.

— Az egyetemi beiratások. A budapesti tudományegyetemen ma kellett volna befejeződniök a rendes beiratásoknak. De az utolsó pár napon és különösen ma oly sok egyetemi polgár jelentkezett, hogy az egyetem rektora, dr. Rapaics Rajmund, a rendes beiratási határidőt két nappal meghosszabbította. E szerint még holnap, csütörtökön és a rákövetkező napon, pénteken a rendes körülmények közt lehet beiratkozni. Szeptember 15-ikétől kezdve azonban csak rektori engedéllyel iratkozhatnak be a hallgatók.

— Az abruzói herceg. Krisztianómból táviratozók, hogy az abruzói herceg tisztelére, aki tegnep érkezett ide, táklyásmenetet rendeztek. Nansen hosszabb beszédben dícsötte a herceget és kísérsöit. A herceg köszönettel válaszolt. Aztán éjfélt felé a pályaudvarra ment s a nagy közönség ovációja közben elutazott.

A New York Herald párisi kiadása azt jelenti, hogy az abruzói herceg újra vissza akar térni az északi sarkra, hogy az elütné Querini hadnagyot és társait fölkeresse. A herceg kijelentette, hogy ha a Stella polare hajó nem sérült volna meg, s ha még egy telet kibírt volna, akkor nem tért volna vissza az elütné bajtársak nélkül, akik részére különben két évre való élelmiszert hagyott hátra több ponton.

Querini hadnagy Olaszország egyik legelőkelőbb családjának ivadéka. Ősei közt két velencei dóge is volt. Ő maga vakmerő és kalandszomjas ember volt, aki nővérétől ezekkel a szavakkal bucsuzott el:

— Ne felejtst el, amit mondok: kiténtöm az olasz zászlót az északi sarkon, ha addig élek is, mert a nélkül nem térek vissza.

— Halálös. Ungar Ignác, a kőbányai göztéglagyár-úrlásnak sok éven át igazgatója és igazgatósági elnöke, ma elhunyt. A boldogult munkás fáradhatatlan életet élt, amelyet nemes jellem díszített. Sok érdeme volt a vezetés alatt álló társulat felvirágzásában.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főllőségessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

szpecialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében
VI. kerület, Andrassy-út 38. szám.

— **Budapest utcáinak fűtése.** Ez a feladat foglalkoztatja most *Cumberland* Ódrapot, a Budapesten ismeretes gondolatolvasót. A kitűnő *Cumberland* annyira megérett az az idea, hogy a nagyvárosok utcáit fűteni kellene, — hogy miután Londonban és Berlinben már benyújtotta ajánlatát, Budapest fővárosának is felajánlotta tálalmányát. A tanácsból engedélyt kér olyan készülékek felállítására, amelyek télen kellemes meleget árasztanak a város utcáin, nyáron pedig friss, hogyi levegőt boosátának a fűlledt utcák házai közé. Ez a kolosszális eszme rövid ismertetése. A részletekből csak annyit ismeretes, hogy *Cumberland* mester csövezetőkkel akarja az utcákat fűteni. Nem tudjuk, mely érzelmeikkel fogadják a fővárosi tanács a vállalkozó szellemű gondolatolvasó ajánlatát, de bizonyos, hogy furcsa város volna ez a Budapest, ha a hideg beálltával egyszerűen befűtenének az Andrásy-uton . . .

— **Magyar orvosok Glasgowban.** Az országos közegészségügyi tanács legutóbbi üléséből Müller Kálmán elnök indítványára oly előterjesztéssel fordult Széll Kálmánhoz, mint belügyminiszterhez, hogy küldjön ki szakértőket Glasgowba. A szakértőknek nemcsak a pestist kellene tanulmányozniok, de azokat a rendszabályokat is, amelyek Angolországban és más államokban, nevezetesen a németországi kikötővárosokban a pestis behurcolása ellen fogatosítottak. A miniszterelnök a közegészségügyi tanács kívánságához képest döntött és javaslatára dr. Pertik Ottó egyetemi körbontani tanárt és dr. Frank Ödön közegészségügyi felügyelőt küldte ki Glasgowba a pestis és a vesztegárintézkedések tanulmányozása céljából. A két szakértő már a jövő szombaton Angliába utazik, hogy megbízatásának megfelelően, Pertik tanár néhány napra megállapodik Párisban s ott a Haffkin-féle módszer szerint beoltatja magát a pestis ellen. A szakértőknek az a kívánságuk is volt, hogy a belgyógyászat egy kiválóbb specialistáját is küldjék velük, de az még eddig nem teljesült, Pertik tanár reméli, hogy Budapest főváros, amelynek első sorban áll érdekében a glasgowi tanulmányut, magára fogja vállalni egy belgyógyászati tekintély kiküldésének költségeit és készséggel küldi el kórházainak egyik belgyógyászati főorvosát a kormány képviselővel Glasgowba.

— **A dizentéria bacillusa.** Nagy jelentőségű fölfedezés hírére hozza a táviró *Bomból*. Az ottani egyetem egészségügyi intézetének tanára, *Krusse* professzor, a júliusban és augusztusban pusztított vérhas-járvány betegéin alapos vizsgálatokat és tanulmányokat végzett. Vizsgálatainak eredménye igen nagy horderejű, amennyiben hír szerint fölfedezte a dizentéria bacillust.

— **Tömeges szökés egy hadihajóról.** A suez csatornán keresztül haladó *Champagne* nevű francia hadihajóról, mely az idegen légió tagjait vitte Tonkingba, hatvan katona úgy akart megszökni, hogy éjnek idején beleugrott a csatornába. Rögtön csónakokat bocsátottak a les vetített villamosfény mellett nagyrésztük összefogdosták. Tizenkét katona azonban eltűnt. Ezeknek egy része vízbe fullt, egy részének pedig sikerült megszöknie.

— **Az egyetemi ifjuság mozgalma.** A független egyetemi ifjak pártjáról azt híresztelik, hogy be akar oltadni a nemzeti pártba és az elnökválasztáson a nemzeti párti Mihályi Péterre szavaz. Ezzel szemben ifj. Gebhardt Károly, a független egyetemi ifjak pártjának pártelnöke kijelenti, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. A független egyetemi ifjak pártja továbbra is Horváth Zoltán mellett küzd és programját teljes épségében fűntartja. Az egyetemi polgárság igazgatóságának egyik következménye az a kard-párbaj, amely ma délelőn a Fodor-féle vívóteremben lejfolyt. Bérczi Dezső joghallgató, Bérczi Béla rendőrkapitány fia és Brazovay Kálmán, a nemzeti párt elnöke voltak az ellenfelek. Brazovay hatalmas vágást kapott a mellére. A két fiatal ember tegnap egy összekülönbözött az egyetemen, hogy tetleg is inzultáltak egymást. Ez volt a párbaj közvetlen oka.

— **Walderssee zsandárjai.** Berlínből írják, hogy Vilmos császár két udvari zsandárt adott gróf Walderssee mellé s megparancsolta nekik, hogy egy tapodtat se tárgitsanak a fővezér mellől. A császár személyesen választotta ki a két legmeghíttebb és legmegbízhatóbb embert, az egyiket a saját maga, a másikat a császárnő testőrségéből. Ezeknek a zsandároknak szigorú parancsuk van, hogy élestitéses revolverrel őrködjenek gróf Walderssee felett s életéért személyes felelősséggel tartoznak a császárnak.

— **Az iparművészeti múzeum könyvtára.** Az iparművészeti múzeum is iskola könyvtárát a nyári szünet után ma nyitották meg. A könyvtár a hétfői napnak kivételével, köznapokon délelőtt 10 órától 12-ig és este fél 7 órától 9 óráig van nyitva. Vasárnap pe-

dig délelőtt 10 órától 12-ig. Nappal az Üllői-ut felől, este pedig a Kinizsy-utca felől van a könyvtárhoz való bejárat.

— **Házasság.** Fényes esküvő folyt le kedden délután a szatmármezei Nagy-Dobozon: dr. Lukács György, Békés vármegye fiatal főispánja között házasságot Perényi Madoly bárónéval, néhai báró Perényi Péter országgyűlési képviselő leányával. Az esküvő fényét emelték jelenlétükkel Lukács László pénzügyminiszter és Szilágyi Dezső, a vőlegény nagybátyjai, kiket a mátészalkai pályaudvaron Szatmár vármegye főispánja, alispánja és a járás főszolgabírája ünnepélyesen fogadtak. A polgári házasságkötés délután két órákor a Perényiek kastélyában folyt le, Illosvay Endre mátészalkai főszolgabíró előtt. Az egyházi szertartás öt órákor a kastély parkjában levő családi kápolnában folyt le. A vőlegény násznagya Lukács László pénzügyminiszter, a menyasszony násznagya báró Perényi Zsigmond volt. Jelen voltak az említetteknek kívül a gróf Hugonny, báró Perényi, báró Horváth, Illosvay és Ujhelyi családok több tagja. Az esketést Hehelen Károly szatmári kanonok végezte asszisztenciával, magas szárnyalású beszédet intézve az új párhoz, a nászlakomán pedig Lukács László és Szilágyi Dezső mondott gyönyörű felköszöntőt. A főispán ifju feleségével másnap egyenesen székhelyére utazott s Békés megye több helyén, különösen Csabán és Gyulán nagy ünnepélyességgel fogadták őket.

Kozma F. Andor, Schreiber Gyula ujjpesti fakeskedő és vállalkozó cég főkönyvelője eljegyezte Weisz Jenny kisasszonyt, Weisz József kereskedő lányát Ujpesten.

Antal József szatmári törvényszéki albiró eljegyezte csányi Farkas Irma kisasszonyt, Kotymárról. Berger Henrik m. á. v. állomási előjáró e hó 9-én eljegyezte Schweiger Márton leányát, Schweiger Saroltát.

— **Vérvéd Abádszalókon.** Egy debreceni távirat szerint az ottani csendőrpáncsnokság a jásznagykunokmezei Abádszalókról a következő táviratot kapta:

— Abádszalókon ma Péntek Rozália meggyilkoltatt, a gyanu rituális gyilkosság, — a falu népe fellázadt.

A debreceni csendőrpáncsnokság azonnal intézkedett, hogy Kisujzállásról több csendőr menjen Abádszalókra. Azonkívül egy főhadnagyot is küldtek oda, aki a kisujzállási szakaszpáncsnokkal együtt vezeli a vizsgálatot. Egyebet ebben a pillanatban nem tudunk e rémes meséről, de bizonyosan kiderült már hogy ok nélkül lár mázták fel a debreceni csendőrséget. Az Alföld értelmes és józan magyar népe sohasem fog felülni gonosz híreszteléseknek.

— **Nagy panama Belgrádban.** A mai szerb lapok — mint tudósítók Belgrádból táviratozza — szenzációs leleplezéseket közölnek a Gyorgyevics-kormány utolsó napjaiból. Nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a volt kormány eliskászította és a miniszterek a saját céljaikra fordították a rendelkezési alapot. Egyszeresen megnevezik Petrovics volt pénzügyminisztert, akit azzal vádolnak, hogy a kormány visszalépésének napján, a mikor Gyorgyevics miniszterelnököt helyettesítette, hatvanezer frankot utalványozott önmagának. Hivatalosan nem cáfolják meg ezeket a leleplezéseket.

— **Szenzációs letartóztatás.** Pécsről táviratozzák, hogy Reif Károly és fia pécsi cék ellen a törvényszék kimondta a csődöt és ma letartóztatta a cég tulajdonosait. A passzívák meghaladják a 300.000 koronát és mindössze 26 korona a csődalap. A pénzüntézet fedezve vannak, de a magánosok veszteségei rendkívül súlyosak. Reifek évtizedeken át kincstári szállítók voltak, de az utóbbi években kizárták őket és csak nagynehezen juthattak újabb szállításokhoz. Reif Károly veje, dr. Stein Lajos ügyvéd, anyagi okokból pár hóval ezelőtt főbe lőtte magát.

— **Egy főorvos jubileuma.** Máramaros-Szigeten a napokban ünnepelte meg dr. Novák Károly érdőkincstári főorvos harminceves szolgálati jubileumát. Dr. Novák az egész vármegye tiszteletét vívta ki e hosszú idő alatt és a közügyek terén előkelő helyet vívott ki magának. Az ünnepeltet a Máramarosi Orvostgyógyászati Egyesület, amelynek alelnöke, küldött-sélegre üdvözölte. Üdvözölték még Szabó Sándor alispán, Lator Sándor országgyűlési képviselő és még sokan a társadalom előkelőségei közül.

— **A texasi katasztrófa.** New Yorkból táviratozzák, hogy a Galvestonból menekültek szerint a pusztító orkán szombaton éjjel 2 órákor támadt. A vihar kétfelől szoritotta az öböl vizét, amely borzalmas zugaállal elöntötte a rakodópartokat. Szombaton délelőn már felismerték a közeledő veszedelmet és mindenki menekült a magasan fekvő városrészekbe. Délután

még nőtt a vihar. A házak összeomlottak, a közúti kocsiakat a sinekből rántotta ki a szelelvész és valamennyi hid beomlott. A katasztrófa alatt elaludtak az utcai lámpák és mély sötétség borult az egész városra.

— **A vasut áldozatai.** Megdőbbsentően érdekes statisztikával szolgál az amerikai Egyesült-Államok kormánya a vasutak áldozatairól. A napokban jelent meg a hivatalos kimutatás, amely szerint 1899. június 30-ikától 1900. június 30-ikáig, tehát egyetlen év alatt az Egyesült-Államok vasutainak több mint ötvézezer, pontos számokban 51.743 áldozata volt. Ezek közül 7123 halott és 44.620 sebesült. Ugyancsak ez a statisztika mondja, hogy átlag minden négyszázhuszadik vasuti alkalmazott életével fizeti meg az állását, s minden huszonegyedik megsebesül. Azok közt az alkalmazottak közt, akik a vonatokon járnak, még rémitőbb a halálozási és sebesülési arány. Százötvenre esik egy halott és tizenegyre egy sebesült. A statisztika oda konkludál, hogy bár a hajótörések drámaibbabbak és egyszerre több ember fosztanak meg életüktől, a hajózás mégis biztosabb közlekedés, mint a vonaton való utazás. Hajótörés esetén nagyobb ugyan a halottak száma, de ha az eredményeket tekintjük, a kisebb részletekben gyilkoló vasut sokkal szomorubb statisztikát mutat.

— **A kivándorlás dokumentuma.** A statisztikai hivatal legújabb füzetében közölt adatok szerint július hó folyamán a szorosan vett Magyarországon 5811 utlevelet adtak ki. Ebből a belügyminiszter 5760, az ő felsége személye körüli miniszter 40, végül a fumei és a magyar-horvát tengerparti kormányzó 11 darabot engedélyezett. Legtöbb utlevél Zemplén (463), Csik (420), Brassó (393), Szeben (307), Bács-Bodrog (295), Sáros (275), N.-Küküllő (254), Torontál (223), Ung (217), Szepes (196), Fogaras (161), Máramaros (132), Háromszék (126) vármegyékbeli, Budapestszékes fővárosi (369), Pancsova (201), Ujvidék (108) th. városokbeli illetőségűeknek részére adott ki. Az utlevelek legnagyobb része általában Európába (2799), Romániába (1445), Amerikába (1439), Oroszországba (100) szólt. A Horvát-Szlavonországokban kiadott utlevelek száma 1732 volt, melyek legnagyobb része Bosznia-Hercegovinába (587), általában Európába (431), Amerikába (214), Szerbiába (102) szólt.

— **Az ó-budai zsidóság ünnepe.** Az ó-budai izraelita hitközség teljesen újja alakította régi templomát s e hó 15-én délután 4 órákor fényes ünnepséggel mellett avatják fel. Az ünnepély a himnusz éneklésével kezdődik, azután Adler Illés főrabbi mond ünnepi beszédet.

— **Főellenőrzési szemle.** A székes főváros területén tartózkodó cs. és kir. közös hadseregbeli és a cs. kir. „Landwehr“-hez tartozó szabadságos, tartalékos és póttartalékos legénységgel ez évi október és november hónapokban tartják meg a szemlést az Üllői-ut Mária Terézia-kaszárnyában. A szemle mindenkor reggel 9 órákor kezdődik és sorrendje a következő:

Az első bizottságnál: Október 8—13-ig a 32. gyalogezredhez tartozó, 1890-től 1899-ig besorozott legénységgel, 15-ikén az 1., 2., 3., 4., 5. ezred, 16-ikén a 6., 7., 8., 9., 10. és 11. ezred, 17-ikén a 12. ezred, 18-ikén a 13—24. ezred, 19-ikén a 19. ezred, 20-ikén a 20. ezred, 22-ikén a 25., 27., 28., 29., 30. ezred, 23-ikén a 26-ik, 24-ikén a 31. és 33., 34., 35., 36. ezred, 25-én a 38-ik, 26-ikén a 37. és 39., 40., 41., 42. és 43. ezred, 27-ikén a 44-ik, 29-ikén a 45., 46., 47., 51. és 58. ezred, 30-ikén a 48-ik, 31-ikén a 49., 50. és 56., 57. ezred, november 2-ikén az 52., 53., 54. és 55. ezred, 3-ikén a 60., 61., 62. és 63. ezred, 5-ikén 64., 65. és 72. ezred, 6-ikén a 67. ezred, 7-ikén a 69-ik ezredhez 1890—1894-ig besorozott legénységgel, 8-ikén a 69-ik ezredhez 1895—1899-ig besorozottakkal, 9-ikén a 66., 68. és 70-ik ezred, 10-ikén a 71-ik ezred, 12-ikén a 73., 74., 75., 76., 77., 78., 79., 80., 81., 82. ezred, 12-ikén a 83., 84., 85., 86. ezred, 14-én a 87—102. ezred.

A II-ik bizottságnál. Október 8-ikán a vadász-csapatokhoz 1890—94-ig besorozott legénységgel, október 9-ikén a vadászcsapatokhoz 1895—99-ben besorozottakkal, 10-ikén a 2., 3., 5., 6., 8., 9., 10., 11., 12., 14. és 15. utászszázalójak, 11-ikén az 1., 4., 7. és 13. zászlóaljak, 12-ikén az 1., 2., 3., 5., 6. és 7. hadtest tűzéredekhez tartozó legénység, 13-ikén a 5-ik hadtest, 15-ikén a 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14. tűzéredek, 16-ikén az 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. hadosztály tűzéredekhez tartozó legénység, 17-ikén a 10. és 11. hadosztály ezred legénysége, 18-ikén a 12., 13. és 14. ezred, 19-ikén a 15-től a 45-ik ezredig, 20-ikén a 6. tűzéredek, 22-ikén a többi vartüzér- és műszaki tűzész, 23-ikén a vasuti- és távirada ezred, 24-ikén az 1., 2., 3., 4., 5. huszárezred, 25-ikén a 6., 7., 8., 26-ikén a 9., 10., 27-ikén a 11., 12., 29-ikén a 13., 14., 15. és 16. huszárezred, 30-ikén a dragonyos és dzsádás, valamint az I. és II. számú vonatezredhez tartozók, 31-ikén a II-ik vonatezredhez 1890—91-ben, november 2-ikén az 1892—94-ig,

3-ikán az 1895—1899-ig besorozottakkal, 5-ikén az élelmezési raktárakhoz tartozókkal, 6-ikán a 1-től 16-ik, 7-ikén a 17-től 26-ik egészségügyi csapathoz, 8-ikán a haditengerészethez tartozókkal, 9-ikén a ruhatárakhoz, valamint a többi itt fől nem sorolt intézetekhez tartozókkal, 10-ikén a cs. és kir. Landwehrhez 1888—1893-ban besorozottakkal, 12-ikén a Landwehrhez 1893-tól 1899-ig besorozottakkal.

Az utolsó szemlék az első bizottságnál november 29-én, a másodiknál december 11-én kezdődnek.

— **Szerelmi tragédia.** Berlinben ma egy **Elder** Antal nevű ausztriai származású énekes agyonlőtte barátját, **Rudel** Paula volt pénztárosnő, aztán öngyilkosságot követett el. A leány el akarta hagyni kedvesét, akinek régóta nem volt keresete és vissza akart térni Bécsbe. Ez keserítette el annyira Edlert, hogy meg akarta ölni barátját. **Rudel** Paula haladoklik, az énekes pedig nyomban meghalt.

— **Osztálysorsajáték.** Az osztálysorsajáték mai húzásán **harmincezer koronát** nyert **64030**, **huszezer koronát** **28950**, **tizezer koronát** **68378 77596**, **ötezer koronát** **39388 83240 32732 60808 48631 17292**, **kétezer koronát** **20662 10264 24759 68702 13288 36193 30061 17644 77260 57587 50713 31300 57341 39992 80759 12543 74907 37346 56806 18752 48664 10987 68006**, **ezer koronát** **16484 33519 17266 42912 80157 30942 71845 96638 53194 247 57964 69259 99776 43732 85497 1971 64088 70750 24118 40567 76466 31572 30647 50496 26394 61473 10491 2873 67474 45668 82152 20112 83702 53960 13548 76538 80423 77977 45546 59401 75015 19401 48938 11774 26668 5664 79116 94302**, **ötszáz koronát** **45636 5565 2946 21481 38260 78071 90222 33596 77470 43005 24503 8177 14129 57035 92797 88704 4222 33106 77265 66097 33942 74262 76292 19029 4710 35148 6700 37227 81580 49303 2298 96594 25367 86626 83481 52819 12799 11965 86558 46345 56442 12348 64299 81955 91250 27201 21102 62301 49684 93868 65017 62059 5631 11927 29068 96338 69233 58813 84022 24774 55416 59720 74667 39384 20440 52324 88951 45658 18867 25465 41685 82642 88292.** A mai napon kihuzott legnagyobb nyereményt, a 30.000 koronás a Hecht-bankháznál nyerték. A naponként délutáni 1/2 óra kör megjelölő gyorslista főeljárását helye és az előfizetéseik felvétele **Lukács Vilmos bankja Budapest, V., Fűrdő-utca 10. szám.**

— **A Thymol fogkrém** felülmul minden más fogtisztító szer, mert a legkelemesebb, legpraktikusabb, teljesen ártalmatlan fogtisztító szer. Egy tubus ára 60 fillér. Kapható mindenütt.

— **Katonazene a Telefon Hírmondóban.** A Telefon Hírmondó előzetesnek szorokoztatására ma este **katonazenét** közvetít a Gámbrius sörözőkban. A zeneközlötés 8 óráig 11 óráig tart, melyet azonban megszakít a fél 10-től 10 óráig tartó felolvasás, mikor is a legújabb híreket és táviratokat olvastatja fel a beszélő újság szerkesztője.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyújtót!**

Kortesevilág az egyetemen.

Budapest, szeptember 12.

Vezérekkel és garmond betűkkel nyomtatott napi hírek foglalkoznak napok és hetek óta azokkal a mozgalmakkal, amelyek ez idén éppen úgy, mint minden más esztendőben a tudományegyetem aulájában és aulája körül lejátszódnak. Minden oldalról kongatják a harangokat, az egyiket a veszarhangnak, a másikon a *Veni sancte spiritus* melódijára. A „reakció szájéjü hidráját” látja az egyik, — „egy új kornak hajnalhasadását” üdvözli hozsannával tulnan a néppárti sajtó. És mindez miért történik? Mert elnök-választás lesz az Egyetemi Körben — és a pártok ugyancsak fenik a fogukat, hogy véget vetnek az „átkos kozmopolitizmusnak” — „visszaállítják a magyar faj szupremáciáját” — és tenni loznak még sokat, szépet és hasznosat, amit örömmel hallgat a vidéki gólya, amn lelkesedik és amiért talán még a beiratási díjat is lefizeti a Körbe.

Mielőtt tovább mennék, ki kell jelentenem, hogy a magam részéről természetesen első sorban a független, második sorban a liberális párttal rokonszenvezem, győzelmeiket kívánom és szükségesnek tartom. Ezt előrebocsátottam azért, nehogy esetleg téves konkluziókra adhassak alkalmat.

Mert téves konkluziókra adhatna esetleg alkalmat, ha a továbbiakban azt mondom, hogy az a nagy lárna, azok a vérmes remények, azok a fenyegető aggodalmak — amelyeket a nagy közönség tájékozatlan része ma mindezekhez a mozgalmakhoz hozzáfűz — teljesen alaptalanok és indokolatlanok. Mert az egyetemen nincsenek ma liberális és antisemita áramlatok, csak választási küzdelmek vannak, amelyekben igen impozáns jelszavakat hallunk, de amelyek mindvégig csak jelszavak maradnak. Amely jelszavak alatt hőseiknek egyikéből, vagy másikából lesz esetleg köri elnök, vagy bizottsági tag, de amelyeknek nevében sem a klerikalizmus hidráját nem ölik meg, sem hajnal nem hasitanak a néppárt földi birodalma számára.

En Uram Istenem! Hát csakugyan elhiszik, hogy az a feltétlenül elégtétel adásra és verésre képesített fiatal gentleman, akit még három hónap előtt egy egész tanári kar tartott féken — egyszerre csak megtszult

politikai elvekkel harcol valamelyik párt mellett? Vagy azt hiszik talán, hogy az a mondjuk ötszáz ember, aki az ötezer egyetemi és kétezer müegyetemi hallgató közül az Egyetemi Körbe nagyobbára nem is a saját költségén beiratkozott, — az egyetemi ifjúság egészséne küzdelmét szimbolizálja? Igen, ezt az utóbbit sokan hiszik. Pedig nincs úgy. Az Egyetemi Kör néha — bizonyos esetekben — kivételesen kifejezi az ifjúság véleményét. De rendszeren az a harminc emberből álló kompánia, amely az Egyetemi Kör bizottsági szobájában az ugynevezett ügyeket intézi — és az egyetemi hallgatók óriási többsége — két teljesen különálló tényező és hogy melyik tényező a jelentékegyebb, azt úgy hiszem, nem kell kommentálni.

Az egyetemi élet felekezeti és egyéb jelszavainak megvan a maguk pszichológiája, amely nem különbözik az emberi természet rugóinak általános pszichológiájától. Ez az érvényesülés vágya. A fiatal emberek feljönnek az egyetemre, telve ambícióval és munkakedvvel. Szerepelni akarnak, szónokolni, tüntetni, nyomtatásban olvasni a nevüket. Ez volt az én ambícióm, ez volt a mi és az elmúlt egyetemi generációknak ambíciója — ezt az ambíciót fenntartja a jelen és átveszi a jövő. És ez az ambíció természetes és hogy elkapatja azt, akinek sikerül, az épp olyan természetes. Akiket még néhány hónap előtt „kevése szabályszerűvel” fenyegettek a professzorok, most egyszerre elvnek hőseivé, pártok, eszmék megtestesítőivé teszi őket részint a napi sajtó, részint a távol álló közönség — részint pedig saját hitük, amely már nem látja az egyetemi választási harcokban a gimnázium Bórhárisnya-játékainak folytatását, hanem minden szavukban és tettükben társadalmi és politikai akcióit keres és talál. És keresztülmentünk ezen mindnyájan — és távol álljon tőlem, hogy kicsinyeljem vagy gunyoljam, amit még a közelmuliban természetesen találtam. De nem értem, miért ül fel ezekben a jelszavakban a sajtó és a nagy közönség. Miért nem okoskodnak úgy, hogy az Egyetemi Körbe be akarnak jutni különböző fiatal emberek, — igazuk is van, jól is teszik, — és ennél fogva mind egyik keres magának egy jelszót, amely zászlóra írva hat, szavazatok hoz, győzelmet szerez. A fiatal-ságnak főleg legfiatalabb részét csak a tulzó jelszavak leleszik, hát keresnek és találnak tulzó jelszavakat. Ezekről a küzdelmekről helyen van beszélni az egyetemen, ott lehet és kell csoportosulni és küzdeni és örködni, nehogy az ifjúság tradícióival ellentétes zászló alatt győzzön az egyik vagy a másik. De mindez az egyetemi ifjúság belügye, amelyhez éppen annyi öke van a nagy közönségnek, mint egy gimnáziumi önképzőkör választásához. Amint hogy nem irnak vezérelkeket a Barcsay-utcai önképzőkör választásairól, úgy nincsenek helyükön különböző komoly tárgyalásai az egyetemi ügynek. Mert méltóztassék felmenni a Körbe és megnézni, kik iratkoznak be! Kilenven százaléka elsőévesek, akikkel még júniusban csak az iskolai értesítő foglalkozott. És most hirtelen átugrottak volna az egész őr az értesítőtől a vezérelkig? Nem hiszem.

Hanem hiszem és tudom, hogy vannak egyesek, akik igenis pártok szolgálatában állanak. Adott alkalmakkor ezek elő is tudnak idézni tüntetéseket pro és kontra, amely tüntetések rendén még az előbb felállított arányban sem felelnek meg az ifjúsági közhangulatnak. Tessék a jelen esetet venni. A körbe eddig beiratkozott 250 nemzeti párti, amely párt ezidén az „antisemita.” Ebből a 250-ből legalább 200 az első éves, aki a választások után nem törődik a kör ügyeivel, amikor is nincsenek többé tarka toll és pártvacsora, programbeszéd és esetleg egy kis lovagias ügy — egyszerre *hecc*. Marad ötven. Mondjuk, pedig nincs úgy, — de mondjuk, hogy ez az ötven mind megmarad elvi mellett. Hát akkor van az Egyetemi Körben ötven elvű antisemita, néppárti vagy tudja Isten micsoda egyetemi hallgató. De hiszen ezek az urak most a választás előtt is magánbeszélgetésekben kézzel-lábbal tiltakoznak az ellen, hogy nem néppártiak, vagy pláne, hogy nem is antisemitaik. Igaz, hogy a programbeszédjünkben dörögnek a „házatlan kozmopolita elemek” ellen, — ami magyarrá fordítva annyit lesz, hogy „Üsd a zsidót!” Ez ellen a jelszó ellen küzdeni kell, — mert ezek a jelszavak nem felelnek meg a tradícióknak, — ánde ebben a küzdelemben nem szabad sohasem elfelejteni, hogy a választási küzdelmekben a hatás kedvéért sok mondódik, amit nem kell tragikusan felfogni. Osztrák antiszemitizmusra nálunk nincs talaj, mert hiszen minálunk a legantiszemitább antiszemitának is megvan az a bizonyos zsidója, „aki nem olyan, mint a többi.”

Összefoglalva a mondottakat, igenis vannak egyetemi küzdelmek és azokban van is némi felekezeti színezet, inkább a hatás kedvéért, mint meggyőződésből, de azért azok a bizonyos reakcionárius állapok egyáltalában nem léteznek. A liberális egyetemi ifjúságnak kötelessége harcolni minden támadás ellen,

amely tradícióit éri — de a sajtó és nagy közönség beavatkozása nem szükséges, főllesleges, sőt káros is. Mert kiölesítik az ellentéteket, tulzot aggodalmakat és reményeket visznek be a közfelfogásba és elhitetnek egyesekkel saját magukról is olyanokat, a mit voltaképpen sohasem hittek. Az egyetemi mozgalmak megvoltak mindig és meglesznek mindig. Kik résztvettek bennök, komolyan fogták fel mindazt, amit tettek, vagy nem tettek. És megkövetelhetők a kívülállótól, hogy ne kicsinyeljük és ne gunyolják eszméiket és harcaikat. De hogy a kívülállók még komolyabban fogják fel azt, ami az egyetemen történik, mint maguk azok, akik az események csinálói és szereplői, amint hogy ez most történik, az már igazán főllesleges, és csak ellenkező eredményt idézhet elő, mint amilyent előidézni akar.

Dr. Wolfner Pál.

Párisi levél.

Páris, szeptember 11.

A hivatalos táviratokból tudja ma már az egész világ, hogy a cár lemondott párisi látogatása tervéről. A franciáknak ez a lemondás szomorú napokat szerzett s könnyen megérthető, hogy Loubet elnök ugyan elfogadta azt a rendjelet, melyet Urussow hereggel küldött a cár, de hideg hangon válaszolt erre a kitüntetésre. Ezt a lehangoltságot mindenki megértheti, aki tudja, hogy Párisban milyen biztosra vették a cár látogatását s hogy a kiállítás valóságos fénypontjának tartogatták a cár tiszteletére tervezett ünnepeket. S ime most a várvavárt vendég, az egyetlen első rangú uralkodó sem Párisba, ahol eddig bálkán királyok és másodrendű felségek jártak csak. A nagy szövetséges othon marad.

Még a kiállítás előtt élénk megbeszélés tárgyát képezte a cár látogatása s a Waldeck-Rousseau kabiné hívei már jó előre örültek annak, hogy Loubet elnöknek kijut az a szerenese, hogy a cárral együtt sétálhat végig a kiállítás csarnokai közt. Biztosra vették, hogy a cár, ha nincs is valami nagy kedve az utazgathoz, okvetlen eleget fog tenni Montebello gróf, párisi nagykövet kérésének s így történt, hogy Párisban egyetlen egy ember sem kételkedett abban, hogy a nagy orosz szövetséges európai színe előt nyakába fog borulni a francia köztársaság elnökének.

Urussow hereg, a párisi orosz nagykövet tudvalévolag nagy barátja a francia nemzetnek, de még nagyobb rokonszeny fűzi őt a nacionalisták türekvéseivel. Konzervatív ember s neje kizárólag olyan körökben fordul meg, ahol a Waldeck-Rousseau kabinet legféltetlenebb ellenségei találhatók föl.

Néhány héttel ezelőtt a francia hadseregben ismét szenzációs események történtek, amelyek közül kétségkívül legérdekesebb az volt, hogy a francia hadsereg generalisszimusi Jamont és Delanne visszaléptek. A nacionalisták a hadsereg romlásáról panaszokdott s gondoskodtak arról, hogy az orosz nagykövetnek is ez legyen a véleménye. Ekkor történt, hogy *Urussow hereg olyan jelentést küldött a cári udvarnak, amely végképpen megértelte a cár abbeli elhatározását, hogy párisi utazásáról lemond.*

A nevezetes jelentésben a nagykövet arról értesítte a cárt, hogy a franciaországi viszonyok azt a hitet érelték meg benne, hogy az ország nem alkalmas többé arra, hogy Oroszország szövetséges társa maradjon. A hadsereg szervezete megbomlott, a legkitűnőbb katonák kénytelenek megválni a hadseregtől, az elégtelenség nyilvánvaló a tisztek között s hogy a francia államférfiak egyéb kérdésekben elfoglalt álláspontja is veszedelmes Oroszországra nézve. A Waldeck-Rousseau kabinet — ugymond a jelentés — főleg a szocialistákra támaszkodik s mindazon pártok, melyek más országokban a polgári rend biztosítékai, ellenfelei ennek a kormánynak. A miniszterium egyik kiváló tagja maga is a szocialista párt tagja és kommunista elveket hirdet. Ilyen körülmények közt nem tanácsos, hogy a cár ezt a kiállítást kintüsse megjelenésével.

Ez a jelentés nem tévesztette el hatását a cári udvarban. Párisban pedig most minden módon szánálni akarják a helyzetet s vissza akarják szerezni a cár barátságát. Ez a magyarázata ama meglepő reaktíválásoknak, melyek e napokban történtek s hogy *Negrier* tábornok is újból belépett a hadsereg kötelekébe.

A francia kormány még más módokon is iparkodott visszaszerezni a cár kegyét s talán sikerült volna megváltoztatni elhatározását, amikor hirtelen a *Bresci-féle* gyilkosság rendítette meg Európát. Ez a merénylet véget vetett minden reménynek s bevégeztetett, hogy a cár nem megy Párisba.

Páris városában nagy kelendőségük van mostanában a polgármestereknek. A kormány és a község-tanács nagy hájtóvadászatot indított a vidéki *mairre*-ekre, aminek a története egyébként a következő: Páris

város községtanácsa az ideai választásokon ellenzéki községtanács lett. Ahol csak tehetők a tanács tagjai, bántották, bosszantották, támadták a kormányt. Legtöbb a nacionalista községtanács városi pénzen propagandát akart csinálni a vidéken is, úgy, hogy ezerhatszáz vidéki polgármestert meghívott egy szeptember 22-ikén tartandó bankettra. A kormány erre úgy felelt, hogy ugyancsak szeptember 22-ikére — amely nap egyébként a köztársaság kikiáltásának évfordulója — meghívta Franciaország összes polgármesterét, számszerint 36.000-et. Eddig tizenkétezer fogadta el a meghívást erre az ellen-bankettra, amelyre a kormány félhivatalos lapjai csodítik össze a vidéki polgármestereket. A *Figaro* például azzal kecsgetti őket, hogy az Elyséeben nagy előadás lesz a tiszteltükre s a termeket ujon butorozzák. A két ellenséges bankett elé nagy érdeklődéssel néznek a párisiak. Az egyik a Tuileriákban lesz, a másik Vincennesben. A kormány-banketten *Loubet* elnök is részt fog venni, míg a párisi községtanács bankettjére *Grébauval* elnök meghívta a londoni lordmagyort és Berlin főpolgármesterét is. — Amaz elfogadta a meghívást, ami annál feltünőbb, mert a nacionalisták a Dreyfus-pőr óta folyvást gyalázzák az angolokat.

A tátrafüredi dráma.

— Kiküldött munkatársunktól. —

Lőcse, szeptember 12.

A Füzesséry-Flesch ügyben a mai nap semmi fordulatot nem hozott. Amit a fáma beszél, azt már olvashatta a közönség a lapokban. A mai napot arra használtam fel, hogy Füzesséry vádlójával és védőjével beszéljek.

1. Beszélgetés a vádlóval.

A vádló dr. Balsai József alügyész. Komoly, tartózkodó ember, mint hallom, egyike a legkitünőbb fiatal jogászoknak.

— Nem mondhatok részleteket — felelte kérdésemre — mert a törvényszék elnöke az összes tisztviselőket a legnagyobb diszkrécióra intette.

— Azt sem mondhatja meg, alügyész ur, hogy mi igaz az újságok híreiből?

— Az újságokba mindenféle hírek jutottak. Sok adat igaz, de a legtöbb el van fordítva.

— Történt-e döntő fordulat?

— Olyan fordulat, amelyhez a nyilvánosság is joga volna, nem történt.

— Füzesséry sorsa mikor dől el?

— E hó tizenötödikén telik le meghosszabbított előzetes letartóztatása. Akkor határozni fog a vádtanács és vagy vizsgálati fogságot, vagy szabadlábra való helyezést rendel el. Természetes, hogy ez az utóbbi eset azért nem jelenti az ügy befejezését.

— Olvastuk, hogy a vizsgálat egy harmadik személy ellen is megindult. Igaz ez?

— Az alügyész hosszabb hallgatás után kitérőleg válaszolt:

— A vizsgálat minden gyanu irányban folyik.

Amikor az ügyész szobájából alkiléptem, találkoztam Füzesséryvel. Eppen ügyvédjével jött tanácskozni. Füzesséry fürgé, barna kis emberke, fekete zakatöltöny és puha fekete kalap volt rajta. Hogy feljött, egyszerre négy-öt lépcsőt is ugrott, úgy, hogy az öt alig tudta követni. Huszonöt-huszonhat évesnek látszik, éppen nem donjuani alak... Ideges örömmel szaladt a védőjéhez, akit, mint a félig nyílt ajtóból a folyosóra hallatszott, kitérő örömmel üdvözölt.

— Csak nyugodtan! — hallottam Rudnyánszky hangját.

Az ajtó bezárult, esőnd lett. Lenéztem az ablakon az udvarra. Néhány öreg tót rab fogház örök felügyelete alatt sötét lenn. Erre az udvarra nyílik Füzesséry szobájának ablaka. Füzesséry nem cellában, hanem szobában lakik s természetesen maga élmezi magát. Panaszkodott védőjének, hogy nem tud olvasni, mert fáj a szeme.

Edesanyja a zemplényi Füzessérről többször eljött fia látogatására, amely alkalmakkor megható jelenetek játszódtak le közöttük.

Füzesséry lelkiállapota roppantul változó. Hol sötéten, magába mélyedve hallgat, hol vidáman viselkedik. A tizenötödikét izgatottan várja, s erősen reménykedik abban, hogy kiszabadul, s visszavonulhat anyjához Füzessérré.

Egészsége különben kielégítő, mert a fogházorvost egyszer sem hívták hozzá.

— Hogy gondolhatják — szokta mondani — hogy jöveimet, atyai barátomat meg tudtam ölni!

Ma délig tanácskozott védőjével Balsai alügyész jelenlétében.

2. Beszélgetés a védővel.

Dr. Rudnyánszky Béla országgyűlési képviselő, Füzesséry védője már napok óta tartózkodik Lőcsén az ügy tanulmányozása céljából. A kitűnő jogász lekötözött szíveséggel fogadott s szívesen adott érdekes válaszokat kérdéseimre.

— Hogyan lehetséges, — kérdeztem tőle, — hogy a sok mende-mondára még nem reflektáltak az érdekeltek?

— A hazug hírek, — felelte a védő — távollétemben jelentek meg. Fleschné német környezeté aligha tud rólok. Mihelyt megtudjuk, kik a rágalmazók, pert indítunk ellenük. Minthogy minden szokás ellenére a vizsgálat részleteiről hírek és pedig elferdített hírek jutottak nyilvánosságra, elmondom, mi igaz a dologban s mi okozza a félreértést.

— Miért szökött Füzesséry?

— Füzesséry egyáltalában nem szökött meg. Csak Bécsbe utazott Flesch temetésére. A temetésről Flesch Józsefnek, a halott bátyjának kérésére elmaradt, nehogy szenzációt keltsen.

— Mi igaz abból, hogy a vizsgálat Füzesséry vallomásával homlokegyenest ellenkező tényeket derített ki?

— Előrebocsátom — mondta dr. Rudnyánszky, — hogy Füzesséry vallomása a végzetes percig mindenről precíze beszámol. De a halott barátja mellett történeteket nem tudja pontosan emlékébe idézni. Végtelen desperációját önkivületi állapota, ájulása is tanúsítja. Az erőből majdnem esze-lősen rohant segítségért. Már most hogy számoljon be az ez állapotban történetekről? A látszólagos ellentéteket a lövés irányának avagy a két cső elsülésének tekintetében majd megfelelő szakemberek fel fogják deríteni. Vegyük sorra ezeket az úgynevezett ellentéteket. A boncjegyzőkönyv, az egész ügy főkmánya félreértéseket okoz. A boncoló orvosok, épp úgy, mint a fegyverszakértők merész kombinációkba bocsátkoztak, a helyett, hogy pozitívumokat fixiroztak volna. Véleményük hézagos, ingatag, bizonytalan. A fegyverszakértők szinte mint orvosok nyilatkoznak a lövegről... A sörét szóródási kupjáról két-három próbálkozás után nyilatkoznak a szakértők, ami abszurdum. Én az első budapesti szakértővel félnapot lóvettem a budai lövöldében. Ime, itt a hitelesen aláírt ábra (— megmutatja az ábrát —). Egy fegyverrel, ugyanolyan töltéssel egy távolságról, a szerint, amint függőlegesen, vízszintesen, kis szög alatt, nagyobb alatt, célozva, nem célozva, nyugodtan, vagy elrántva a fegyvert történik lövés, a legkülönbözőbb szóródási kupákat kapjuk. Már most két-három lövőpróba után az eddig meghallgatott szakértők felületesen nyilatkoztak, nem gondolva a fentebb elmondott esélyekre.

— Mi van az anonim levelekkel? Csakugyan vannak?

— Nem láttam, hallomás szerint regények... Mihelyt azonban a bíróság megfelelő szakértőkkel eszközöltet ugyanilyen alapos és szakszerű próbákat, minden kéthely eloszlik és elesik oka annak, hogy a bíróság véletlenül vagy gondatlanságon kívül egyebet keressen.

— Mért mentek a végzetes napon először egyedül?

— Füzesséry az erdőrt is hívta, téves, hogy az ellenkezőleg vallott. Sőt megerősíti, hogy nem mehetett. Hívtak egy-két urat is, kik szintén így tanuszkodnak.

— Ugy-e bár Flesch különös barátsággal volt Füzesséry iránt?

— Szerinte jöveje volt. Épp azon volt, hogy Füzessérynek Bécsben jobb állást szerezzen, hogy télen is együtt lehessenek, amiben Füzesséry éppen reménykedett. Erkölszi, lélektani szempontból lehetetlen, hogy Füzesséry Flesch halálát kívánhatta, vagy pláne okozta.

— Hír szerint — mondtam — pletykálnak idegen befolyásról.

— Flescht — ugymond — senki, tán családjá se pótolja Füzessérynek és bármely idegen befolyás jobb eszközre gondolt volna.

Gyermekversike.

(Bátor vagyok előre ideirni egy versikét, amely azt mutatja, hogy a jövő század német olvasókönyvei mily versekben fognak megemlékezni Waldersee kínai főparancsnokról)

Waldersee bácsi.

Ide figyeljetek,
Kis gyerekek, nagyok,
Mesét mondok nektek,
Már én ilyen nagyok.

Volt egyszer egy bácsi,
Waldersee volt neve,
Ki rövidke pár nap alatt
Főparancsnok leve.

Nosza el is indult
Nagy Khinaországba,
Felpakolt, felfegyverkezett,
Ugy ment a csalába.

Meg-megállt útközben
Sokat ivott-évet,
Ezalatt a hadserege
Egy-két várost bevett.

Szép volt a tábornagy;
Aranyos zekében,
Diszruhába' ment Khinába,
Nagy bot a kezében.

Szónokolt is itt-ott,
Lihegte a bosszút,
Szónokolva róta, róta
Az utat, a hosszút.

Közel járt Khinához,
Hogy majd mondja: „ácsii“
„Jaj istenem“ — mondta Khina,
„Jön Waldersee bácsi!“

És mig ő utazik,
Serege mit művel?
Csak bevonul sippal, dobbal.
Nádi hegedűvel.

Megérkezik aztán
Elrontott gyomorral.
Ő későn jön, mert elegáns
És halad a korral.

A sereg jelenti:
„Rendben van már minden.“
„Na hát akkor“ — szól Waldersee,
„Menjünk haza innen.“

Neki is indulnak,
Hazajönnek sorba,
Bekötözve, sebesülten,
Kardja mindnek csorba.

Csak Waldersee bácsi
Köztük a sértetlen,
S bár ennek mindenki örül,
Neki kellemetlen.

Császár mond beszédet,
Lelkeset és szépet,
Azt mondja: Waldersee bácsi
Sok új babért tépett.

Megdicséri, mondván:
„Isten tartsa kendet,
Fogadja, szívesen adom
E vörös sasrendet.“

Az hazamegy büszkén,
Leveti ruháját,
Ez aztán a nagy hadvezér,
A teremburáját!

— o. —

SZÍNHÁZ, ZENE.

** Hírek az Operaházról. Az Operaház vasárnap nyitja meg az új évadot bérletfolyamban *Lohengrin* előadásával. Ebben az előadásban kezdi meg vendégzereplését Dippel András, a bécsi udvari operaház volt tenoristája, ki most tért vissza észak-amerikai vendégzerepléséről. Az új évad első hetének műsora a következő: Vasárnap: *Lohengrin*, kedden: *A troubadour*, szerdán: *A hugonották* (Dippel vendégfőlléptével), csütörtökön: *Bajazók*, Zulejka, szombaton: *Carmen* (Rogers Daniela és Dippel vendégzereplésével), vasárnap: *Sába királynője*. Szeptember 22-én szombaton a *Carmen* előadásában kezdi meg néhány estére terjedő vendégzereplését Rogers Daniela mezzo sopran énekesnő.

Hadjárát a békében. A Fővárosi Nyári Színházban tegnap Moser és Schönthannak *Hadjárát a békében* című régi és népszerű vígjátékát mutatta be kitűnő, összevágó előadásban. A közönség sokat kacsagott a darab bohókás jelenetein és komikus alakjain. Különösen *Pethes Imre* alakítását élvezte, aki egy hőbortos hadnagyot igen sok karakterisztikus vonással, ötletes humorral és szeretetreméltósággal ruházott föl. *Faragó Ödön* ma újabb jelét adta kiváló képességének egy fiatal szeleburdi gyógyszerész szerepében. Jellemzően játszott *Sebestyén* Heindorf szerepében. Mindhármukat nyílt színen is többször meglaposták. A szép előadás sikeréhez hozzájárultak még *Tárnoki, Kremer és Sándor*.

Az országos színészegylet igazgatósága a jövő hé 2-án, kedden, délután 3 órakor tartja a színet után második rendes ülését. Ezt megelőzőleg rendkívüli tanácsülés lesz, amelyen az ügyészi perrendtartás, színingazgatási és fegyelmi szabályzatok, valamint az új színházi törvény revíziója kerül tárgyalás alá.

Gróf Festetics Andor körútja. Gróf Festetics Andor, a vidéki színezés országos felügyelője, *Mészáros* Kálmán színészegyleti igazgató társaságában, ma reggel hosszabb körútra indult, hogy *Szell* Kálmán miniszterelnök megbízásából a vidéki színezés országos rendezése dolgában előzetes tanulmányait megtegye. Gróf Festetics fölkeresi *M. Szigetet, Nagy-Károlyt, Kolozsvárt, Brassót* és öt-hat kisebb erdélyi városba is ellátogat. Visszafelé *Nagyváradra* és *Aradra* utazik.

Hauptmann Gerhart a Takácsok premierjén. A *Vigszínház* ez idő szerint, tudvalevőleg, *Hauptmann* Gerhart híres szocialista színművére, a *Takácsok* készült. A magában véve is érdekes bemutatás érdekességét valószínűleg az is fokozni fogja, hogy azon a hírneves német szerző is jelen lesz. *Szécsi* Ferenc, a *Vigszínház* dramaturga ugyanis levelet írt a *Takácsok* szerzőjének, amelyben meghívta a bemutatásra. *Hauptmann* hacsak körülményei nem akadályozzák, engedni fog a meghívásnak. A *Takácsok* bemutatóját a hónap 15-ikére tervezik.

Francia paraszt-színészek. Mémil franciaországi községben most egy százegeven tagu paraszt-színész társulat rendez előadást, amelyben Jeanne d'Arc-nak, az orleansi szűznek egész életét mutatja be. Az előadás iránt egész Franciaországban érdeklődni kezdenek.

A Népszínház karfelvételi próbája. A *Népszínház* szombaton, szeptember 15-ikén, tartja meg az évenként szokásos karfelvételi próbát, amely az előző évektől annyiban különbözik, hogy az előzetes jelentkezés nem szükséges.

A Vigszínházról. *Fernand* házasságát, a *Vigszínház* nagy sikert aratott bohózatának második és harmadik előadását is telt ház nézte végig. A vig darab a héten még háromszor kerül színpadra a *Három pár rípó* kedvelt énekes bohózzal váltakozva, amelyben *Fedák Sári* és *R. Réthy Laura*, mint a *Vigszínház* vendégei a hónap 15-én, szombaton bucsuznak el a közönségtől.

Lánczy Ilka első fellépése. *Lánczy Ilka* a hónap 17-ikén lép fel először a *Nemzeti Színházban* a *Váljunk el* Cyprienne szerepében. *Lánczy Ilka* asszony öt esztendővel ezelőtt vált meg a *Nemzeti Színházról*, amely idő alatt tudvalevőleg a *Vigszínház* tagja volt. A művész művészetében megerősödve a *Nemzeti Színházban* régi szerepkörét veszi át.

A párisi élet felújítása. *Offenbach Párisi életnek* pénteki bemutatás előadása iránt igen nagy érdeklődés mutatkozik a közönség köreiből, amelyek kedves emlékei fűződnek ehhez a régi *Offenbach-operethez*. Nem ujdonságról lévén szó, nyilvános jelentkezés írópróbát az igazgatóság nem tartat.

A berlini Szeccszó Színház. A berlini Szeccszó Színház szeptember 15-ikén nyílik meg. Az új színház előadásai iránt oly nagy az érdeklődés, hogy a megnyitói előadásra már az összes jegyeket szétkapokdták.

A Vigszínház új eredeti darabja. A *Vigszínház* új darabot fogadott el előadásra, amelynek *Ruttikay György* jeles íróársunk a szerzője, aki *Holtomiglan* című darabjával nagy sikert ért a *Népszínházban*. *Ruttikay* új darabjának *A szorgalmas Mártha* a címe és erős hatású dráma, amelynek címszerepét *Jászai Mari* fogja játszani.

Sada Yacco, a „japán Duse.” Emlegettük, hogy *Loie Fuller* párisi színházának ezidőszent *Sada Yacco*, az a japán színésznő, a szenzációja, aki nagy drámai tehetséggel tünt fel s akit a „japán Duse” névvel tisztelték meg. A japán színésznőt — aki tudvalevőleg az egyetlen női színész egész Japánban, a napokban meginterjúvolta egy párisi újságíró s *Sada Yacco* azt a nagyon érdekes részletet mondta el, hogy az angol királynő volt az, aki a Mikadótól kieszközölte számára az engedélyt arra, hogy színpadra lépessen, ami Japánban a legszigorúbb büntetés terhébe állt tilva van minden nőnek. *Sada Yacco* ugyanis jászott az angol királynő előtt s a királynő az ő kérésére fordult a Mikadóhoz a „japán Duse” érdekében.

Az Uránia a vidéken. Számos közművelődési egyesület meghívása folytán a Uránia magyar tudományos színház elhatározta, hogy ismét vidéki körútra indul. Első sorban a borsodmegyei közművelődési egyesület javára Miskolcon e hó közepe táján tartja előadásait, ahonnan Kassára megy, majd Eperjesen s visszatérve Egerben mutatja be érdekes előadásait. Azután sorban következnek a következő városok: Zombor, Pécs, Kaposvár, Fiume, Kanizsa, Szombathely, Sopron, Pozsony, Losonc, végül Szeged és Arad.

MŰVÉSZET.

□ **Tréfort Ágost hagyatéka.** Özvegy *Batthyány* Ferenoné grófné, született *Tréfort* Edith, atyja, *Tréfort* Ágoston volt közoktatásügyi miniszter hagyatékából nagy mesterek festményeiről hat másolatot készített és ezeket a könyvtárak országos főfelügyelőségének rendelkezésére bocsátotta, a vidéki múzeumok gyarapítása céljából. A grófné azt az óhaját is fejezte ki, hogy négy *Murillo*-másolat a békés-csabai múzeumnak jusson, abba a megyébe, ahol *Tréfort* sok esztendőig lakott és politikailag tevékenykedett.

TORVÉNYSZÉK.

§§ **Szapáry kontra Szapáry.** A szolnoki vármegyei bál múlt évi rendező-bizottságában a szolnoki ügyészség fiatal alügyésze dr. *Szapáry* József is szerepelt. Gróf *Szapáry* Gyula, a volt miniszterelnök olvasván a megyei bál meghívóját, lehetetlennek tartotta, hogy kivülről mást is *Szapáry*nak hívjanak s hamis név használatáért följelentette az alügyészt a szolnoki királyi járásbírósnál. Dr. *Szapáry* a tárgyaláson azzal védekezett, hogy igaz ugyan, hogy őt *Czapár*nak keresztelték, de gyermekkorától *Szapár*nak hívták, összes iskolai bizonyítványai erre a névre szólnak, sőt ügyvédi diplomája is így van kiállítva. A bíróság azonban ötven forint pénzbüntetéssel sújtotta. Az alügyész fölbevezet, egyuttal kérvényt adott be a szolnoki törvényszékhez, amelyben azt kérte, mondja ki végzésileg a bíróság, hogy ő jogosítva van a *Szapári* nevet viselni s hogy ezt a gróf tűrni tartozik. A törvényszék azonban kimondotta, hogy nem illetékes a kérdés elbírálására s elutasította az alügyészt kérelmével. Ezt a határozatot úgy a budapesti tábla, mint *Szabó* Miklós elnöklésével ma a legfelső bíróság első polgári tanácsa is megerősítette.

§§ **Megsemmisített esküdtárséki ítélet.** A királyi Kuria ma volt az első eset, amidőn alaki hibák fennforgása miatt az esküdtárséki ítélet megsemmisítették és a törvényszéket új tárgyalás megtartására utasították. Az eset az, hogy *Székács-Prezák* oláh községben a múlt februárban *Bera* Juon nevű paraszt a koresmában leszúrta pajtását, *Dávid* Liét, a védelmére siető *Popa* Nikolájt pedig négy helyen súlyosan megsebesítette. A *Dávid* testvérek, felbőszülve öcsüsk halálán, karókkal leütötték *Berét* és midőn ez haldozva feküdt a földön, a súlyosan sérült *Popa* keresztülvágta a nyakát. A három legény tetteért a gyulafehérvári esküdtársék elé került, amely *Popa* Nikolájt 9 évi, *Dávid* Szamuilát 5 évi és *Dávid* Nikolájt 4 évi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen a vádlottak védője semmisségi panaszsal élt, melylyel nyilvános főtárgyalásban ma foglalkozott a kir. Kuria tanácsa, *Kelemen* Mór elnökle és *Szeremley* Lajos bíró előadása mellett. Dr. *Katona* Béla koronagyógyász helyettes a semmisségi panasz elfogadását indítványozta, mivel az esküdtársék mellőzte az idegató 359. §. rendelkezéseit. A kir. Kuria hosszas tanácskozás után tényleg helyt adott a védő semmisségi panaszának és a törvényszéket új esküdtárséki tárgyalás megtartására utasította.

§§ **A megsértett tanfelügyelő.** A mosonmegyei közigazgatási bizottság már készen állott arra, hogy a fotografus megőrökítse őket. A vármegyeház udvarán álltak az urak s várták azt a pillanatot, mikor mosolygós arcot kell csinálni. E pillanatban lépett közéjük a mosonmegyei tanfelügyelő *Rill* József, akinek *Pogány* József alispán ezeket mondta:

— Ne álljon közénk. A közigazgatási bizottság tagjai nem rokonszenveznek magával!

Rill sértő szóval felelt a figyelmeztetésre, mire *Pogány* párbajra hívta ki a tanfelügyelőt. *Rill* megtagadta a párbajt, hanem párvádalra való kihívásért és becstelenséért följelentette az alispánt. A győri törvényszék az alispánt két heti államfogházzal és hamine korona pénzbüntetéssel sújtotta. Ezt az ítéletet a győri tábla s *Valkay* Bertalan bíró előadásában ma a legfelső bíróság is megerősítette.

§§ **Takács Zoltán bankgyára.** A bankóhamisító banda bűnügyében a vidéken már befejezték a vizsgálatot, bár a csendőrség részéről egynemely irányban még folyik a nyomozás. A főkapitányság részéről kiküldött *Jeszzenszky* Gellért detektívfelügyelő helyettes a detektívekkel már visszatért a fővárosba.

A vadházasság vége.

Budapest, szeptember 12.

Pandurovics Péter ötven évig élvezte a szabad levegőt, az életet és mindent, ami együttvéve a szabadságot teszi ki. Már régen megértett pedig arra, hogy mindez élvezeteket elvonják tőle s csak kiváló ügyessége volt az oka, hogy háborítatlan élte világát, mignem most rettenetes bünténnel vádolva a bíróság elé került.

A szerb ajku ember viharos, kalandos életéről a mai tárgyalás vonta le a leplet s kiderült, hogy *Pandurovics* Péter Szerbiában ügynökösödött, vallást alapított, pap volt és ügyvéd. A sokféle foglalkozás mind nem vezetett célra, *Pandurovics* nem tudott vagyont szerezni, csak egyre-másra halmozta föl a legkormonfontabb szédelőgeket, mignem úgy látszik megrendült alatta a föld s sietve menekült vissza Magyarországra. Budapestet telepedett meg s déligyümölcsös elházalt. Majd Erzsébetfalvára költözött s cukorkával kezdett kereskedni. Erzsébetfalván ismerkedett meg *Zaref* Annával, akivel vadházasságra lépett.

A mult tél egyik délutánján *Pandurovics* avval állított be a csendőrségre, hogy jöjjenek azonnal, mert feleségét halva találta s azt hiszi, hogy az asszonyt meggyilkolták. A csendőrök a helyszínre siettek s *Zaref* Annát vérbe-fagyva találták meg a szoba közepén. A holttest mellett véres fejse fekiúdt, melyről csakhamar kiderítették, hogy *Pandurovics* tulajdonja. *Pandurovics*nak véres volt a keze és a ruhája, ami megérlette az a gyanút, hogy a kalandos életü ember maga gyilkolta meg feleségét.

A csendőrség azonnal letartóztatta *Pandurovics*ot s ma szándékos emberölés büntetével vádolva állott a pestvidéki törvényszék előtt.

Az itélőtanácsban *Rónay* Kamil elnököt. A vádatóság dr. *Halász* Lajos királyi ügyész képviselte, védő dr. *Weisz* Ödön volt. Szakértő orvosoknak dr. *Szikszay* Nagy Sándort és *Andréaszky* Jenőt hívták meg a tárgyalásra. Mikor az elnök a vádlotthoz azt a kérdést intézte, hogy bűnösnek érzi e magát, *Pandurovics* Péter a szívére tette a kezét s így szólott:

— Isten engem úgy segéljen, hogy nem vagyok bűnös.

Az elnököt nem hatotta meg sem a póz, sem ez a kijelentés, hanem a vádlott előéletére vonatkozó kérdéseket vetett elő.

— Volt-e maga Belgrádban büntetve?
— Nem én. Csak rám fogják. De nem igaz.
— Valami új vallást alapított ott s avval akarta boldoggá tenni az emberiséget. Ezért az igyekezetért csukták el három hónapra.
— Nem igaz. Nem voltam büntetve.
— Mikor ismerkedett meg *Zaref* Annával?
— 1894-ben.
— Jól éltek együtt?
— Jól. Sohasem volt köztünk még szóváltás sem, mert Anna jó asszony volt és szorgalmas. Hat évig élünk együtt s ez idő alatt még annyit sem mondtam neki, hogy: hazudsz.

— Lássá, *Pandurovics*, még sem lehetett maga valami nagy bekkességben evvel az asszonnyal, mert nyilván gyanuokok merültek föl, hogy *Zaref* Annát 1900 január ötödikén délután maga gyilkolta meg.

— Nem! — kiáltott haragosan a vádlott. Én aznap reggel öt órákor feleségemmel együtt bejöttem a fővárosba s féltizenkettő volt, mire visszaértünk Erzsébetfalvára. Délután vasalt a feleségem, én pedig elmentem a legényem keresésére, akivel cukorkát árultattam. Vele voltam akkor is, mikor hét óra felé a lakásomba mentem, ahol megütöttem azon, hogy a kapu és a konyhaajtó nyitva volt. Mikor a szobába léptem, a feleségem a földön fekiúdt. Az első pillanatban azt hittem, hogy a vasaló göztől állt el s a legényemnek tüstént megparancsoltam, hogy szaladjon segítségért. En magam a szomszéd boltoshoz szaladtam s arra kértem, hogy jöjjön velem. A boltos vonakodott s akkor a csendőrségre mentem. En nem öltem meg azt az asszonyt. Még egy csirkét sem tudok megölni.

— A szekrények nyitva voltak, mikor a szobába lépett?

— Nyitva s minden szét volt hányva.
— Mennyi pénze lehetett *Zaref* Annának?
— Talán tizenöt forintja.
— Mire gondolt *Pandurovics*, mikor a földölt szekrényeket meglátta?
— Nem gondolhattam egyebet, mint hogy megölték a feleségem.
— En pedig azt hiszem, hogy maga volt az, aki megölte?
— Nem.

— Nem? Tudom, hogy maga szeretné elhitetni, hogy olyan ártatlan, mint egy ma született gyermek. Nem idegen ember, hanem maga ölte meg az asszonyt. Ha más lett volna a gyilkos, akkor el is vitt volna valamit. De mit is rabolt volna, mikor annak a szegény asszonynak, soha egy krajcár pénze nem volt? Másodszor, ha valaki gyilkolmi megy, visz is magával valami fegyvert, nem gondol arra, hogy majd talál ott baltát. Harmadszor, maga mindig durva, goromba volt az asszonnyal, tanu van arra, hogy egyszer kést fogott az asszonnyra s le is szarta volna, ha vissza nem tartottak volna. Mit szól maga minderre?

— En azt mondom, hogy ez mind nem igaz. A jó Isten a tanu, hogy én sohasem bántottam egy szóval sem, nem hogy késsel támadtam volna rá.

— Hát ahhoz mit szol, hogy vérfoltokat talál-

lak a ruháján? Még a körme alatt is véryomok voltak.

— Az abból való, hogy én segitettem a feleségemnek a malacot tisztítani.

— Attól nem lehetett véres. Mert a malacnak, ha ledlik, minden vére elfut. Maga pedig nem ülte le a malacot. Van még egy nagyon gyanus körülmény. Az asszony már halva volt, amikor maga elment Zsivlovicsot, a segédjét keresni. Azt mondja Zsivlovics, hogy nagyon feltűnőnek találta a maga viselkedését. Nyugtalanul járt föl-s alá s nem engedte be őt a szobába.

— Azért nem engedtem be, mert a szobát aznap takarították s tudtam, hogy az asszony haragszik érte, ha betiporjuk a padlót s ha a cukros szekrényt beviszszük.

Pandurovics kihallgatása után az elnök a tanukat szólította.

Oláh József csendőrszerevőt elmondja, hogy Pandurovics a község házára jött 6 óra 40 perckor és azt jelentette, hogy a feleségét megölték; ő kérdezte, hogy meghalt-e az asszony, mire Pandurovics igennel felelt, bár hozzátette, hogy csak az üvegajtón át látta a holttestet. Ő, Buchsbaum csendőrrel azonnal elment Pandurovicsal a lakására s ott csakugyan megtalálták az agyonlőtt asszonyt és mellette támasztva a véres baltát. Pandurovics nem skart velük a szobába belépni, hanem künn maradt. Az előszobában a szekrényből mindenféle ruhánemű s egyéb holmi ki volt hányva a szekrény elé, de fölűnt neki az, hogy a holmi nem volt szétszórtva, hanem csak úgy összerakva volt a szekrény elé hányva. Ebből azt következtette, hogy itt nem raboltak, mert akkor a keresésben a holmit jobban szétzórta volna a gyilkos. Azonkívül fölűnt neki, hogy Pandurovics az ijedséget csak színeli.

Az elnök: Miből tűnt ez föl Önnek?
A tanu: Láttam, hogy nem jajgat úgy őszintén, ahogy a megijedt ember, a saját tapasztalásomból következtettem.

Az elnök: Tehát önnek az volt az impressziója, hogy Pandurovics tetteti az ijedséget?

A tanu: Igen. Azonkívül fölfedeztem, hogy a keze véres. Ő azt felelte erre vonatkozó kérdésemre, hogy malacot ölt, attól a vér a kezén és ruháján is, mert kabátján, mellényén is találtam véryomokat. A kezét bekötöttem zsebkendővel, nehogy a nyomokat eltávolíthassa. A vizsgálóbíró utasítása nyomán kutattam ebben a dologban s többen beszélték, hogy Pandurovics az asszonynyal gorombán bánt. Egy kis leány és két kis fiú maguktól jelentkeztek nálam és elmondták, hogy ők öt és hat óra között a gyilkosság estéjén nagy perpatvart hallottak Pandurovicséknál: Pandurovics veszekedett a feleségével. Mindezekről jelentést tettem.

Az elnök: Nos, Pandurovics, van-e valami megjegyzése a tanu vallomására?

A vádlott: Szeretném, ha a csendőr ur azt is elmondaná, hogy bekopogtattunk egy szomszéd asszonyhoz, aki azt mondta, hogy semmit se hallott, pedig egész este otthon volt.

Az elnök: Ne arról beszéljen. Azt mondja meg: igaz-e, hogy nem akart bemenni a holttesthez?

A vádlott: Nem igaz.

Az elnök: Igaz-e, hogy a keze véres volt?

A vádlott: Nem igaz.

Az elnök: De hiszen bekötötték a kezét.

A vádlott: Az igaz, de hogy miért, azt nem tudom. Magam is csodáltam.

Buchsbaum Béla csendőr az egyes részletekre nem emlékszik, egyébként vallomása megegyez az őrszerevőjével.

Az elnök: Mondta-e Pandurovics, hogy pénzrittek el tőle?

A tanu: Mondta. Nem emlékszem már, hogy milyen összeget mondott, de tudom, hogy tíz forint körül járt.

Az elnök: Mikor mondta ezt Pandurovics?

A tanu: Mindjárt, amikor jelentette az esetet.

Az elnök erre vonatkozólag megkérdezi még Oláh csendőrszerevőt is, aki szintén határozottan emlékszik, hogy Pandurovics mindjárt első ízben, amikor a község házára jött, mondta, hogy tizenöt forintja volt az asszonynak és hogy azt elvitték. Emellette a vádlott, hogy egy kerek skatulyában volt a pénz. Amikor a lakására értek, ő föl szólította, hogy mutassa meg a skatulyát. Pandurovics kereste, de csak az alját találta meg. Egyébként ő maga megbizonyosodott arról, hogy az asszonynak nem lehetett pénze s nem is vihettek el, mert a gyilkosságot közvetlenül megelőzően két boltban is vásárolt tizenhárom krajcárért és talán hat-hét krajcárért, a mivel adós maradt, mert nem volt semmi pénze.

Az elnök: Lássá Pandurovics, igen súlyos dolog ez, amit a csendőrök mondanak, hogy tudniillik maga mindjárt, amikor följelentette az asszonya halálát, szót a tizenöt forintról. Hogy tudhatta ön már akkor, hogy a tizenöt forintról elvitték, holott azt állítja, hogy annyira megijedt, hogy semmit se nézett, csak sietett a csendőrökhöz.

A vádlott: Az nem igaz, hogy akkor mondtam, hogy hiányzik a tizenöt forint, amikor a csendőr urak kérdezték s én megnéztem.

A csendőrök ismétlik erre vonatkozó vallomásukat. Amikor a lakásra értek, föl szólították Pandurovicsot, hogy nézzen utána, nem hiányzik-e ruháneműje is. A vádlott meg is nézte, de a tizenöt forintról már a följelentéskor beszélt.

A csendőröket megesketik vallomásukra.

Az utolsó tananak, Szűcs Sándornak kihallgatása után, — aki különben lényegtelen vallomást tett, — az elnök az orvosszakértőket hallgatta ki. Dr. Szikszay Sándor törvényszéki orvos előadja, hogy a holttest fején és arcan 3 sérülést találtak. A halál oka agyrongosulás volt. Dr. Andreánszky Jenő törvényszéki

orvos, a másik boncoló orvos mindenben megegyezően adta elő a hullavizsgálat jelenségeit.

Ezzel a bizonyítási eljárás befejeztetett s a kérdések lelvevására került a sor.

A törvényszék a vád és védelem képviselői által betervezett kérdésekből mindössze egy fő, a szándékos emberölés büntetőjére vonatkozó, és egy mellék, az erős felindulásban elkövetett emberölésre vonatkozó kérdést szövegezett meg az esküdtek számára.

Ezután a perbeszédre került a sor, s ennek befejezte után az elnök összegezve a tárgyalás eredményét az esküdteket veridíktozatalra küldötte.

Az esküdtek fél órai tanácskozás után hozták meg veridíktüket, amelyet pontban 12 órakor hirdetett ki választott főnökük dr. Dömény Dávid.

A veridíkt szerint az esküdtek mind a két kérdésre 7-nél több igennel mondták ki bünönek a vádlottat, vagyis azt, hogy Pandurovics Péter bünö az erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében. Ez alapon a törvényszék a vádlottat hat évi fegyháza ítélte, amely büntetésből az elszervezett vizsgálati fogság által öt hónapot kitöltöttek vettek. Az ítélet ellen a védő semmisségi panaszt jelentett be.

Nyitlér.

Figyélves önkéntesek
legjobban és legelőszöbben szervezhetők be felszerelésükkel az önkényesen ismert.

BLUM és TARSA
aszó királyi udvari szállító és ó. os. és királyi Fennszeg József főherceg udv. szállító cégnek.

Budapest, Sütlő-utca 2. sz. Szervitá-tér sarkán.
Sorozóköteleseknek folyamodványintákkal ellátott rézgyékünkön: díjmentesen küldjük és felvilágosítunk szívesen szolgálatunk.

Leghatásosabb VASAS arzenes viz vérszecsnyos, női betegségek, lég- s hörbetegeknek stb. ellen.

Guber Forras
Kapható az ó. os. és királyi udvari-üzletekben, jógyászter és drogeriákban.

MATTONI ÉS WILLE, BUDAPEST.

A „Köbányai gőztéglagyár társulat” mélyen megsomorodottan jelenti sok évi igazgatójának és igazgatóságának elnökének

Ungar Ignác úrnak
f. é. szeptember hó 12-én történt gyászos elhunytát.

Azon erayedetlen buzgalom és odaadás, melylyel elhunyt elnökünk hosszú éveken át társulatunk ügyeinek vezetésébe befolyt, mindörökké kegyeletos módon lesz társulatunk kebelében megörökítve.

Áldás és béke lengjen porain!

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

Hyams. Báró Springer Gusztáv elboesította szolgálataiból Hyams jockeyt s most egy Angliában levő amerikai jockeyvel folytat tárgyalásokat. Hyams alkalmasint baza meg Angliába.

Az angol St. Leger. Doncasterben, mint tudósítónk távirata jelenti, ma dölt el az őszi sikverseny-szezon leghíresebb versenye, a St. Leger. A verseny favoritja hetek óta a walesi herceg Diamond Jubileje, mely ez idén még veretlen s a mai Leger is az ő győzelmével végződött. Diamond Jubilet Jobs lovagolta. Második Mr. Low Elopmentje lett (lovagolta M. Cannon), harmadik Cowlan. Futottak még Downham, Most Excellent, Frontignan, Hulcot, Mardi, Martneau, Phalaris. A híres francia Codoman nem indult.

Bécsi löversenyek. A holnapi nap főszáma a kétévésnek szánt Nil Desperandum verseny, mely úgy, mint minden évben, ezuttal is a kétévés klasszis javát gyűjti a starthoz. Amde félt, hogy a startgép, mely mostanában hallatlanul garázdalkodik a turf-on, ezt a versenyt is el fogja rontani s a sportsmanek a Nil Desperandum verseny eredményéből sem lesznek okosabbak semmivel. Mivel az utóbbi időben minden versenynapon megállott néhány ló a startgépnel, olyan homályosak a formák, hogy alig lehet jósólni a kétévés versenyekre és inkább sejtés csak, mint reális kombináció, hogy a holnapi nagy versenyben Busento lesz elől, melynek Son Sourire fölött aratott győzelmét támogatja még a helenenthaliban díjban kivított harmadik helye is. Busento legvesze-

delmesebb ellenfele Takaros és Frangepán lesz. Nagyon érdekes s díjra nézve legnagyobb verseny lesz a 10.000 koronás Verneuil-handikap. A terhekből ítélve Honleánynak, Akárhogynak és Csillagnak van elvitathatlan nagy kilátása a győzelemre. A típek holnapra a következők:

- I. Ulaberek — Hippokrates.
- II. Busento — Takaros.
- III. Hamlet — Da komnt sie.
- IV. Honleány — Akárhogynak — Csillag.
- V. Almaziva — Szemere istálló.
- VI. Gondí — Jugurtha.
- VII. Szeszély — Selló.

A Verneuil handikap eredményéről leggyorsabban és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó tudhatja meg az érdeklődő nagyközönség, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján már a kora délutáni órákban kimerítő jelentést olvastat fel az egyes futamok eredményéről.

TÁVIRATOK.

Róma, szeptember 12. A pápa a Péter templomba ment, ahol ezerötyszáz zárúdnoknak, köztük az olasz és külföldi katolikus egyetemek kongresszusán résztvevőknek, áldást osztott.

Temesvár, szeptember 12. Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter október elsején Temesvárra érkezik, hogy ünnepélyesen megnyissa az ujonnan épült és szervezett állami szakiparisoklat.

Stettin, szeptember 12. Ferenc Ferdinánd főherceg ma is résztvett a hadgyakorlatokon és csak este felé tért vissza a német császárral. Este a császárnál ebéd volt a főherceg és a többi fejedelmi személyek tiszteletére. A császárné délelőtt visszatért Berlinbe.

Pétérvár, szeptember 12. Zariziben ma légett a Turkin. Tasev és társa-cég hengermalma, amely egész Oroszországban a legnagyobb volt. A kár fél millió rubel.

Budapest polgármesterei a párisi városházán.

Páris, szeptember 12. Márkus József főpolgármester Halmos János polgármesterrel együtt látogatást tettek a nagykövetségnél, azután Seles prefektusnál és Grebeuvalnál, a közsegntanács elnökénél. A polgármesterek mindenütt a legnagyobb előékenységgel fogadták. Márkus főpolgármester ma éjjel visszautazott Budapestre.

Elfogott anarkhista.

Madrid, szeptember 12. San Sebastianban letartóztatott egy svájci származású egyént, aki Santanderben szállott partra. Utításkájában fontos leveleket találtak. Hír szerint anarkhista merényletről van szó egyik európai államfó ellen.

Páris, szeptember 12. Néhány lap szerint az az államfó, aki ellen a San-Sebastianban letartóztatott anarkhista merényletet tervezett, Loubet elnök.

Az angol parlament fölösztatása.

London, szeptember 12. A jövő héttől Balmorlaban a királynő elnökletével miniszteri tanácskozás lesz, amely el fogja határozni a parlamentnek fölösztatását és az új választásnak október elejére való kitűzését.

Közgazdasági táviratok.

New York, s. eptember 12. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 10. 1/2 (10. 1/2). Okt.-ra 1026. (9.91). Decemberre 9.94 (9.53). New-Orleansban helyben 11.—, (10. 1/2). — Petróleum: Stand white New Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphianban 8.— (8.—). Refined in Cases 9.35 (9.35). Credit Balances at Oil City 1.25 (1.25). — Zsir: Western steam 7.27 (7.30). Rohe és Brothers 7.55 (7.40). — Tengeri irányzata tartott. Szept.-re 45. 1/2 (45. 1/2). Decemberre 41. 1/2 (41. 1/2). Májusra 41. 1/2 (41. 1/2). — Buza irányzata állandó. Piros ősi helyben 80. 1/2 (81. 1/2). Szeptemberre 79. 1/2 (80. 1/2). Decemberre 81. 1/2 (82. 1/2). Márc.-ra 84. 1/2 (84. 1/2). Májusra 84. 1/2 (84. 1/2). Gabona szállítási díja Liverpoolba 4. 1/2 (4. 1/2). — Kávé: fair Rio 7. sz. 8. 1/2 (8. 1/2). Szept.-re 7. (7.25). Novemberre 7.30 (7.40). — Liszt: Spring Wheat clears 2.85 (2.85). — Cukor: 4. 1/2 (4. 1/2). — Őn: 30.37 (30.—). — Riz: 16.87 (16.67). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 12. (Terménytőzsde.) (Zárlat.) Buza irányzata állandó. — Szeptemberre 74. 1/2 (74. 1/2). Októberre 74. 1/2 (75. 1/2). — Tengeri irányzata tartott. Szept.-re 40. 1/2 (40. 1/2). — Zsir: Szept.-re 6.82. (6.85). Októberre 6.88 (6.87). — Szalonna short clear 7.97 (8.—). — Sertésbőr: Szeptemberre 11.42 (11.37). Októberre —.— (—.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Uzenet.

Ablakomba száll egy madár
S dalol nekem.
- Csacska madár, távol van az
- En kedvesem!
Repülj hozzá, csókold körül
Ajkákat, szemét,
Dalold néki: jöjjön vissza
Minél előbb!

Tugela.

+ **Legenda a fekete papról.** Subiacoóban, az Améne völgyének egy kis városában élt egy pap 16 éves nővérével. A leány szép volt és e neveztek Subiaco rózsájának. De vágyta a nagy világ örömei felé vonzótták és nem tudott megbarátkozni a magánnyal, amelyben komoly bátyjánál része volt. Így történt azután, hogy egy napon, amikor a lelkész egy haldokló ágya mellől haza tért, üresen találta kis hajlékát. Nővére megszökött és kedvence a nagy házőrző eb is eltűnt nyomtalanul. Nemsokára hírt vette, hogy a leány a fővárosban él fény és pompa közepette és Subiaco rózsájáról beszél mindenki. Hallgatagon viselte mély lájaldalmát a pap, de nővérét nem kívánta többé látni. Évek pergették le, a pap mind komorabb, szigorubb és hallgatagabb lett. Egy este egy kutya vonított a kapu előtt és kint állt kimerülten egy halvány, beteg aszszony, könnyöröve bebozsátásért. Megszökött nővére volt. Dühösen taszította el a pap az ajtótól és a leány tovább vánszorgott; a hü kutya folyvást nyomában. Másnap este ismét valami szokatlan zajt hallott a pap, kiment és a kutyát pillantotta meg, amint kapparja az ajtót. Szájában egy papircédulát szorongatott, amelyben a leány haldokolva kéri a papot, vigasztalja meg az egyház tanításával, nehogy elátkozottan a pokolba jusson. A kemény szívű lelkész megint elütte a kutyát küszöbéről. Néhány nap múltán harmadszor pillantotta meg a szép állapot, amint egy szégyenes koporsót vittek háza mellett ki a temetőbe. A koporsót nem kísérte más, mint a hü kutya. Sejtette a pap, hogy nővérének maradványai vannak abban a koporsóban és úgy érezte, hogy szegény leányt ő küldte az örök kárhozatba. A lelkésznek megbocsátóan sietni kellett volna a bűnbánóhoz, hogy feloldja lelkét bűneitől, hogy békében halhasson meg, ha bátyja haragudott is rá. Néhány nap kínos lelki-tusája után egy holdvilágos éjjelen kiment a pap a temetőbe, hogy felkeresse a tévedt leány sírját. A kutya ott feküdt a frissen hantolt síron, amelyen se virág, se kereszt nem volt. A hűséges állat valószínűleg csontvázra sóványodott le és tágra nyílt szemével kétségbeesetten pillantott rá. A pap megbor-

zadt, nem a kutyának szemei voltak azok, mintha nővérének azt a bánatos tekintetét érezné, amelyvel utójára bebozsátásért eszedezett. A kutya feje is elváltozott, mintha a halott feje lett volna. Megtapogatta testét, hogy ébren van-e, vagy álmódja mindezt, a kutya holtan feküdt a síron — a pap iszonyodva menekült a temetőből. Ha a lelkész haldoklóhoz hívják, nyomában jár a hü kutya kísértete zörgő csontokkal, beszédes szemekkel, a rossz lelkiismerete és mind a kettő végigkíséri a szegényes vaskók fekete falai mellett, míg nem egy szentelt madonna-képhez ér, ahol a kísértet eltűnik. Ez a fekete pap története.

+ **Tizenhét éve alszik.** Egy kis francia faluban, Thenelesben, tizenhét év előtt lethargikus álomba merült *Bonyenval* Margit. Azóta nem ébredt fel és az orvosok egy megoldhatlan rejtély előtt állanak, mert a tudományuk segítségével mindeidig sem tudták az álmot megszüntetni. Egy francia újságíró a napokban felkereste az' alvó leányt. Ágyban feküdt. Az arca csontos, viaszgára, egy kis sapka fedi a haját és a fej egy részét. A nyitott ajkak közül nem száll egyetlen lehellet, a félig zárt földszíni szemek a távolba merednek. . . . Tizenhét év óta mozdulatlanul, szó nélkül fekszik ilyen helyzetben. A szíve nagyon gyöngén ver, a lehellete is szinte csak sejtészerű és a teste mégis meleg. A tagjai nem merevek, a karjai és lábai tetszés szerint hajlíthatók, a szemhéjakat is fel lehet emelni, de visszaesnek szokott helyzetükbe. Tizenhét év óta nem történt egyetlen sóhaj, mozdulat vagy más valami jel, amely elárulná az életet. E hosszú idő alatt a világ minden részéből felkeresték az alvó leányt híres orvosok, de egy sem tudta felébreszteni. Megpróbálták már azt is, hogy száján keresztül táplálják. Minthogy fogai össze voltak szorítva, egyik fogát kitérték. De ez sem használ semmit, semmiéle ételt sem nyelt le. Az orvosok azt mondják, hogy a leány szervei annyira eltoppulnak, hogy ha felébredne is, nem tudná használni azokat és hamarosan meg is halna.

+ **Oh, azok az amerikaiak.** A *Cri de Paris* érdekes dolgokat beszél el egy amerikai családról, amely a kiállítás alatt mesés költokezéséről lett hírhedt. A Vendome-tér egyik szállójának egész első emeletét lakták a yankee-család s potom kétezer frankot fizetett naponta csak a lakásért. A Rue de la Paix ékszerészei szintén boldog napokat éltek. Az amerikai család minden egyes tagja napos vendég volt az ékszerboltokban s alig volt hét, hogy legalább százezer frankot ki né adtak volna arany- meg ezüstneműre oly gyorsasággal és könnyedén, amely gyorsan egy amerikai csak költokezni szokott Párisban, — persze a francia újságok szerint. Mr. Brownnak, a filadelfiai vasutkirálynak a titkára csak nem lehet kévéssé pazarló, mint az ura: a titkár alaposan meg is

felelt gazdája kívánalmainak. Egy este a yankee-család az isteni *Sarah* színházában Edmond *Rostand* darabját akarta megnézni. Igen ám, de már napokkal azelőtt egy millióért sem lehetett páholyt kapni. Nos, egy millióért nem lehetett, szerzett hát a titkár — ezer frankért. Ami nem sikerült a busás borral való reményétől felizgatott szálloda-személyzet fáradozásának, sikerült a titkár ügyes és eléggé költséges fogásának. A vállalkozó szemlém yankee egyszerűen benyitott egy első emeleti proscenium páholyba, bemutatkozott a bennülő uri embernek, előmutatott egy ezerfrankos bankjegyet s felajánlotta a páholy tulajdonosának, ha az estére átengedi. Ez boldogan vágta zsebre az ezer frankot, az öreg Brown egekig magasztalta titkárja zsenialitását, de nagyot néztek, mikor előadás után odament hozzájuk a páholy volt tulajdonosa s pokoli mosolylyal szólott oda, hogy olesőbban is átengedte volna a helyét, mert neki — potyajegye volt . . . Amerikai izünek elég amerikai izü ez a história.

+ **Fantázia és élet.** Kedves anekdotát mond el egy francia lap Balzacról. A történet elbeszélője egy nap egy híres francia kiadó üzletében hevesen gesztikuláló, villogó szemű testes urat látott, aki jövő tervéről beszélgetett az üzlet fűjével. Elmondotta a kövér ur, hogy most új házat épített édesanyjának, még pedig nagyon szépét és stílizáltat. Sétapálcájával hadonázva, lelkesedetten beszélt a ház szép angol parkjáról, gyümölcsös és virágos kertjéről. Szinte átszellemült a lelkes ur arca az elbeszélés közben. Mikor elment, a jelenlevő másik ur megkérdezte a kiadót, hogy ki ez a nagy műérzékkel bíró ember.

— Micsoda, hát még azt sem tudja. Hiszen ez Balzac.

— No, ennek is jól folyhatik most a dolga, sok lehet a pénze.

— Sok-e? Hm! . . . Mit gondol, miért volt most itt?

— Fogalmam sincs.

— Ötszáz frank előlegért.

+ **A kínai pénz.** Kínai kikötőkben megszólván kivétel nélkül a mexikói ezüst-dollárt használják fizetési eszközkül, amely körülbelül két és fél frankot ér. Néhány év óta azonban egynemű kínai alkirály és kormányzó saját emblémáival díszített pénzt vertett; ez a pénz alakra és magvására a mexikói dollárhoz hasonlít. Verettek azonkívül öt, tíz és ötven fillér értékű ezüstpénzt is. Az ország belsejében szintén ezüstpénzt használnak: a *taifé*. A taifé értéke egy dollár és negyven fillér. A taifé tizedrésze a *mace*, ennek a tizedrésze a *fen*; a *fen* tíz *lire* váltható, a *li* tíz *haora*, a *hao* tíz *senre*.

+ **A legmodernebb sport.** Angliában, a sport hazájában a felső tizezrek az utóbbi időben ismét visszatérnek a croquet-játékot. A tennis-láz lényege-

REGENY.

QUO VADIS?

(14) — REGENY —

Irtá: SIENKIEWICZ HENRIK

Viničius kiragadta a nádtollat kezéből és darabokra törve, a földhöz vágta, azután belevájván körmeit karjába, odahajlott egészen közel arcához és rekedt hangon kérde:

— Hol van ő? Mit tettél vele?

Hirtelen azonban csodálatos dolog történt. A gyöngye elpuhult Petronius megragadta először is a fiatal athlétának egyik kezét, majd a másikat is és mindkét kezét, mintegy vasfogóval összeszorítva, mondá:

— Csak raggel vagyok gyöngélkedő. Estére ismét visszanyerem régi erőmet. Próbálkozz megszabadulni, ha tudsz. Úgy látszik, egy takácsból tanultál gimnasztikát és egy kovácstól illemet.

Vonásai egyáltalában nem árultak el haragot; csak szemeiben csillámlott a bátorság és erély bizonyos fakó visszfénye. Végre is szabadon bocsátá a fiatal embert, aki megalázva, megszegyenülve, dühötől reszkető ajkakkal állt előtte.

— Kezed olyan, mint az acél, — szólott Viničius — de a pokol valamennyi istenére esküszöm, ha megesszál, torkodba dőföm késemet Neró szemelátára.

— Beszéljünk talán kissé nyugodtabban — felelé Petronius. — A mint látod, az acél erősebb, mint a vas és noha a te egyik karodból kettőt lehetne számomra csinálni, még sem félek téled. Csupán gorombaságot bosszant, és ha egyáltalában lehetne még csodálkozni az emberi háládatlanság fölött, úgy bizonyára csodálkoznám eljárásod fölött.

— Hol van Lygia?

— A Lupanarban, vagyis: a császárnál.

— Petronius!

— Kérlek, csak nyugodtan. Foglald helyet.

Két dolagra kértem a császárt és ő beleegyezett. Először arra kértem, hogy Lygiát vegye el Aulustól, másodsor, hogy adja át őt neked. Nem rejtettél el véletlenül togád ráncaidba egy kést? Talán kedved volna engem leszurni? Csak azt tanácsolom neked, hogy várj e dologgal pár napig, mert akkor téged szépen becsuknának és Lygia bizonyára unatkoznék ezalatt házaiban.

Viničius hallgatott. Pár pereig csodálva bámult Petroniusra, aztán így szólott:

— Bocsság meg. Nagyon szeretem őt és a szerelem egészen megzavarta az eszemet.

— Csodálhatsz engem, Marcus! Tegnapelőtt így szóltam a császárhoz: Ocsém, Viničius egy sovány lányba, aki Aulus Plantius házában nevelkedik, oly halálosan belészeretett, hogy háza az örökös sóhajtoktól valóságos gőzfürdővé változott át. Sem te, császárom, sem én nem adnánk e lányért ezer sestertiót, mert mi tudjuk, hogy mi az igazi szépség, de az a fiéki ostoba volt világ életében mint egy vasláb, most meg egészen hülyévé tette a szerelem.

— Petronius!

— Ha te nem látod be, hogy én védekeztem csak azért mondtam, hogy Lygiát védelmezzem, akkor azt kell hinnem, hogy tényleg igazat mondtam. Elhittem a lángszakálluval, hogy egy olyan aethetikus, mint ő, egy ilyen leányt lehetlenség, hogy szépek tartson és Neró, aki eddigél sem mert valamit más szemmel nézni, mint én, nem is fogja őt szépek találni és ugy nem is fog rá vágyakozni. Szükséges volt magunkat e majommal szemben biztosítani, hogy őt porzón tarthassuk. Ilyen módon nem ő, hanem Pop-paea fog rájönni, hogy mi van tulajdonképpen Lygiával és ő lesz azon, hogy a leányt a palotából minél előbb eltávolítsa. Azután így szóltam a lángszakálluhoz: „Nem volna-e jó, ha Lygiát Aulustól elvinnéd és átadnád Viničius-

nak? Jogod van ehhez, mert Lygia kezes és ha azt megteszed, legalább jól megbosszantod Aulust.“ Erre beleegyezett. A legkisebb oka sem volt, hogy bele ne egyezzek, kivált még én módont is adtam neki, hogy beesületes embereket elkeserítsen. Hivatalosan téged fognak kinevezni a kezes gondozójává és a lygiai kincset kiszolgáltatták kezeidhez. Te persze, mint a bátor lygiaiak szövetségese és a császár hű szolgája nem fogod e kincset elfecsérelni, hanem meg fogod híven őrizni, sőt annak sokszorosítására is gondold lesz. A császár a látszat kedvéért pár napig a palotájában tartja Lygiát, de aztán elküldik őt a te „insuládra“, őh, te szerencsefi!

— Igaz ez? Es nem fenyegeti őt semmi veszély a császár palotájában?

— Ha állandóan ott laknék, bizonyára Pop-paea és Locusta nyelvére kerülne, de ily rövid idő alatt nem fenyegeti veszély. A palatiumban közel tízezer ember lakik. Lehetséges, hogy Nero nem is fogja őt látni: éppen most volt nálam a centurió és jelenté, hogy Lygia a császár palotájában Acte őrizete alá került. Aldott jó lélek ez az Acte és éppen azért intézkedtem, hogy hozzá vigyék. Pomponia szintén irt neki. Holnap lakoma van Nerónál. Kieszközöltem egy helyet számodra közvetlen Lygia mellett.

— Bocsság meg hirtelen haragomért, — mondá Viničius. — Azt hittem, hogy te Lygiát a magad számára vagy a császár részére akarod megszerezni.

— Hirtelenségedet megbocsátom, de nehezemre esik elfelejteni azt a csöselékre valló toporzékolást és durva kiáltozást, amelyet véghez vittél. Nem szeretem az ilyesmit, Marcus, és etől óvakodj! Jegyezd meg magadnak, ha én magam vágyakoznék e leányra, akkor szemtől-szembe így szólnék hozzád: Viničius, elveszem téled Lygiát és megtartom magamnak addig, amíg nem untat.

E szavaknál sötét szemével hidegen és gögösen tekintett Viničiusra.

(Folytatása következik.)

sen lecsillapodott már, a golf-játékra sem nagyon őrzi a fashionable angol, aki kifogástalan akar lenni, és csakis croquet-t játszik. A ladyk tágas nyaralókban egész nap ütök a croquet-golyókat és garden-party sem eshetik meg e játék nélkül. Természetesen a most divó croquet korántsem oly esetlen, mint a régi. A golyók vasított nagyon nehezek s a cél-ívek is oly alacsonyok, hogy rendkívüli ügyesség kell ahhoz, hogy alatta keresztül lehessen hajtani a croquet-golyót. Különösen Downie lord lelkes híve a legmodernebb sportnak.

† **A kerékpáradó Franciaországban.** Nyolc-száznegyvenezer kerékpár után majdnem négy és fél-millió frank adót vettek be Franciaországban a múlt esztendőben. 1894-ben csak kétszázezer volt a kerékpárok száma, egy évvel később már háromszázezren felül, 1898-ban egy félmillió.

KÖZGAZDASÁG.

A miskolci kereskedelmi kongresszus.

Budapest, szeptember 12.

Magyarország kereskedői III. Országos kongresszusukat tartják e hó 16-ikán és 17-ikén Miskolc városában. Nagyjelentőségű a kongresszus, mert napirendjén olyan javaslatok vannak, amelyek mélyen érintik a kereskedővilágot minden rétegét. A tárgysorozat minden pontja egy nagyfontosságú akciót jelent, amelynek célja a magyar kereskedelmi élet megszilárdítása és olyan alapokra helyezése, hogy sikerrel küzdhessen az agrárizmusnak heves támadásai ellen. Egyik kiváló pontja lesz a kongresszusnak *Matlekovics* Sándor előadása *A kereskedelmi szerződések és az autonóm vámtarifa* címmel. A nagyérdékű fejtegetések konkluziója ez a határozati javaslat, amely nagybecsű anyaga a vámtarifa-kérdésnek.

1. Magyarország érdeke, hogy a vámpolitika szerződéses és ne autonóm legyen.
2. A megkötendő szerződések a legnagyobb kedvezés alapján, tartia szerződések legyenek és lehetőleg hosszabb időre kössenek meg.
3. Az autonóm vámtarifa a szerződéses vámpolitika érvényesíthetése szempontjából készüljön, s épp ezért tartassék meg a jelenlegi vámtarifa rendszere és mellőztessék a kettős vámtételek (minimális és maximális vámok) alkalmazása.
4. A vámok magasságára nézve a mostani vámtarifa tételei nagyban és egészen megartandók. Pénzügyi szempontból a vámok fölemelése káros. Ipari védelem szempontjából az eddigi vámok elég magasak. Mezőgazdasági szempontból ott, hol a termelés a belső szükségleteket nem fedezi, nagyobb védekezés nem ellenkezik az ország érdekével.
5. A kikészítési eljárás az 1882. évi vámtörvénynek gyakorlati alkalmazásával és így az őrlési forgalom is úgy, amint az 1896-ig fennállott, fenntartandó.

6. Amennyiben az így megállapított autonóm vámtarifa alapján Németországgal a tarifa-szerződés megkötése nem volna lehetséges, a vámtarifa védekezési és visszatérési szempontból újra revízió alá veendő.

Érdekes és "dicsőreos momentuma a kongresszusnak, hogy ellentétben az agráristák támadásaival, a kereskedők védelmi állásba helyezkednek és megteremtik a kereskedők országos szervezetét s hangoztatják a kereskedelmi képviselet szükségességét. Amannak *Sándor Pál* a buzgó és fáradhatlan harcosa, emezért *Auer Róbert* küzd fáradhatlanul.

Sándor Pál határozati javaslata így hangzik:

Tekintettel azon körülményre, hogy a hazai kereskedő osztályunk egysége és országos szervezete nincs;

tekintettel arra, hogy már a szegedi kongresszus a szervezet megalkotásának szükségességét hangoztatta;

a III. Országos Kongresszus kijelenti, hogy a szervezet megteremtése elodázhatlan sürgős feladatot képez és ezt a társulatoknak megküldött és jelen javaslathoz csatolt alapszabály-tervezet alapján tartja megoldhatóknak.

Auer Róbert érdekes határozati javaslata így szól:

1. Kívánatosnak tartaná, ha az ország minden kereskedelmi és ipari testülete azon volna, hogy ahol a kereskedelem és ipar táborából lép fel valaki képviselőjelöltnek, az ilyen jelölt érdekében minden megengedett eszközzel sikra szálljon s az illető testület tagjai az ilyen jelölre adják szavazatukat. 2. Ha pedig ilyen jelölt nincsen, akkor legalább keressenek garanciákat — ha nem is reverzálist — arra nézve, hogy aki őket a parlamentben képviselni fogja, a kereskedelem és ipar nagy érdekeit nem fogja szem elől tévesztetni, s ha kell, minden egyoldalú és túlzó tendenciával szemben kellő energiával fog állást foglalni.

A kongresszus nagyérdékű tárgysorozata egész terjedelmében így szól:

- a) Megalakulás.
- b) Elnöki megnyitó.
1. Jelentés a szegedi (II.) kongresszus végrehajtó bizottsága által tett intézkedésekről.
2. A kereskedők országos szervezete és a szervezet megalakítása. Előadó: *Sándor Pál* (Budapest).
3. A kereskedelmi szerződések és az autonóm vámtarifa. Előadó: *Matlekovics Sándor* v. b. t. (Budapest).
4. Fogyasztási szövetkezetek. Előadó: *Guttman Miksa* (Budapest).
5. Adó-reform. Előadó: *Dr. Szentpáli István* (Miskolc).
6. A hazai ipar fejlesztése. Előadó: *Gelléri Mór* királyi tanácsos (Budapest), *Koos Soma* (Miskolc).
7. A polgári peres eljárás reformja. Előadó: *Dr. Schreyer Jakab* (Budapest).
8. A csődtörvény reformja. Előadó: *Dr. Glücksthal Samu* (Budapest).
9. Kereskedelmi képviselet a parlamentben. Előadó: *Auer Róbert* (Budapest).
- c) A végrehajtó-bizottság megalakítása.
- d) Berekesztés.

Ipar- és kereskedelem.

Titkárok értekezlete. *Hegedűs Sándor* kereskedelemügyi miniszter szeptember 11-ére országos értekezletre hívta össze az összes kereskedelmi- és iparkamarák titkárait, három fontos ügyet tűzve ki tárgyalásuk anyagául: *az ipari kataszter létesítését és egész országban, a kamarai illetékgy szabályozását és a kamarai választási eljárás rendezését.* Az értekezletre összegyűltek az ország összes titkárai, ide érve a három horvát-orosz kamarai titkár is, kik ezen értekezletet rendezésére óta azokon és tárgyalásainkon állandóan részt vesznek.

Az értekezletet megelőzőleg a titkárok *Király Ferenc* orsz. képviselő, debreceni titkár vezetésével mellől testületileg tisztogattak *Nagy Ferenc* államtitkárnál, kinél eddig nem volt alkalmuk még bemutatkozni. Az államtitkár igen szívélyesen fogadta a tisztogatókat, biztosította őket, hogy a kereskedelmi és iparkamarák intézménye iránt nagy bizalommal viseltetik.

Az értekezleten *Szerényi József* miniszteri tanácsos, a minisztérium iparfejlesztési főosztályának főnöke elnököl; kivül részt vett az iparfejlesztési, az ipari adminisztratív és a belkereskedelmi főosztály több tagja.

A napirend előtt két felszólalás történt. Az első a pécsi kamarai titkára tette, tolmácsolva társai köszönetét *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszternek, hogy a kereskedelmi és iparkamarák második együttes jelentése megjelent. A második felszólalás a debreceni kamarai titkára részéről történt, aki megemlíkezte Magyarország párisi sikereiről, indítványozta, hogy az értekezlet táviratilag üdvözölje a minisztert.

Az értekezletet lelkesedéssel csatlakozott mindkét felszólaláshoz és még az ülésből igen meleg hangú üdvözlő táviratot küldött *Hegedűs Sándor* miniszternek Párisba. Az értekezlet első tárgya az *ipari kataszter* volt, mely fölött élénk vita folyt. Valamennyi felszólaló — kettőnek kivételével — hangsúlyozta annak rendkívüli fontosságát. A minisztérium iparstatistikai osztálya által készített tervezetet az értekezlet igen célszerűnek találta, csak egyes részleteire nézve merültek fel aggályok és pedig leginkább a tervezetben komtemplált ideiglenes törskönyv ellen, melyet a kamaráknak addig kellene készíteniük, míg a népszámlálás alapján a végleges kisipari adatokat megkapják. Az elnököl miniszteri tanácsos kijelentette, hogy a miniszternek javaslani fogja a tervezet rendelkezésének eljöttét. A részletekre nézve több indítvány merült fel és ezeknek megvitatására az értekezlet egy albizottságot küldött ki, mely még 11-én délután összeült, a reabizott feladatot elvégezte.

A második napon — e hó 12-én — mindenekelőtt a kiküldött albizottság tett jelentést az ipari kataszter részleteire nézve javasolt módosításokról, melyeket az értekezlet elfogadott.

Azután tárgyalás alá vették a kamarai illetékrendezés ügye, melyet a miskolci kamarai titkára, mint a tervezet készítője adott elő. Az értekezlet az illetékgy-szabályozásnak egysége rendezését felette kívánatosnak jelezte, mert a jelenlegi helyzet nagyon zavaros, s azért kéri a kereskedelmi minisztert, hogy ez ügyet erőlyesen rendezze. Magát a tervezetet az értekezlet lényeges módosítás nélkül elfogadta.

A harmadik tárgya a kamarai választási eljárás szabályozása volt, de ez már egy későbbi értekezletre maradt.

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(51)

TIZENHARMADIK FEJEZET.

Fél órával később *Tarvin* és *Fibby* együttesen megreggeliztek a lejtő alján a cserjés napsugártól átszótt árnyékában. A ló beletemette az orrát az abrakos tarisznyába és semmit se szólt, s ugyancsak hallgatott a gazdája is. Két-háromszor is felugrott, vizsgálódva szemlélte a falak rendetlen vonalait és a fejét rázta. Nem, éppen-séggel nem volt kedve ahhoz, hogy újra visszaterjen oda. Amikor a nap egyre forróbban és forróbban tüzött le, valami alkalmas helyet keresett magának a pihenőre egy túskebokroktól óvezett tisztáson, nyergét a feje alá tette és lefeküdt, hogy aludjék. *Fibby* egyenesen követésre valónak tartotta gazdája példáját és kéjesen lehempedett a fűre. Így élvezték a pihenőt kettesben, miáltal a levegő a forróságtól rezgett és a rovarok zűm-mögésétől zsongott, a legelésző kecskék pedig csendőik csilingelése közben a csatornákon át botorkáltak.

A dicsőesőg tornyának az árnyéka nőttön-nött, áthúzódott a falon és hosszan kinyúlt a sík földre, a kányák párosan, vagy hármasan bocsátkoztak le a magasból; meztelen gyermekek, akik csendő hangon szóltgatták egymást, összeheterelgotték a kecskéket, hogy haza hajtsák őket a közeli falvak füstös karamájukba. Es ekkor már *Tarvin* is rászánta magát a hazatérésre.

Amikor a várossal szemben levő magaslatot elérték, *Fibby*nek meg kellett állania, mert gazdája még egy pillantást akart vetni *Gunnaura*. A nap már elbueszott a falaktól, szurokfeketén nyultak ezek a pírátzatba burkolt síkságból s ma-

gasba a kékes szürkületben. Lent a bástya alján vagy egy tucat barlangból köröskörül pásztorjúzek lobbantak fel, de a vizgatásan helynek a környékén semmiféle viláosság, semmiféle tűz nem csillámlott, nem rezgett.

— Komor egy fészek, *Fibby* — mondotta *Tarvin*, a kantárszárát megrázva. — Nem volt valami nagy hasznunk a kirándulásunkból és nem igen beszélünk majd róla *Rathoreban*, ezt jól jegyezd meg magadnak fiaeska!

Meghajtotta a lovat és *Fibby* vágatott hazafelé, hogy csakugy szikrázott; olyan sietős volt a dolog, hogy utközben csak egyszer frissülhetett fel. *Tarvin* az egész uton egyetlen szót nem szólt többé, de amikor a ragyogó napsugárban reggel, a fogadó előtt beszállott, a megkönnyebbülés mély sóhajtsa szakadt fel a melléből.

Amikor azután ott állt a szobájában, erősen bánta ugyan, hogy nem szerzett *Gunnaura*ban fákllyát, amelynek a világánál a föld alatti üreget megvizsgálhatta volna, hanem mihelyt a zöld szempár és a pénzmaszag jutott az eszébe, ezt az érzést alapos borzongás nyomta el. Nem, nem, nagyon jó volt az ugy, hogy lemondott erről a kísérletről, a dolog kivihetetlen volt. Soha többé, bármi esábitsa is, egyetlen lépést nem tesz többé a Tehénszág barlangjába. Ezt *Nicolas Tarvin*, aki pedig nem ismerte a félelmet, nem cselekszi meg másodsor.

Büszke volt arra, hogy mindig tudta minden dolgában, a mikor telt be a mérték. A Tehénszágból elég volt neki s az egyetlen, ami arra vonatkozólag még izgatta, az volt, hogy a maharádzának elmondja róla a véleményét. Az a tanya uralkodó, aki őt, mint most már tisztán látta, vagy zsarnoki sportból és megcsufolásból, vagy pedig azért küldte erre a helyre, hogy a nyaklánc igazi helyétől terelje el éppen, volt végre is az egyetlen ember, akinek a jóindulatától függött a végső győzelem. Hogy a maharádzának a szemébe mondja azt, amit róla gondolt, ez óriás gyönyörűség lett volna, amelyről azonban fájdalom, le kellett mondania.

Szerencsére a király tulságos mulatságot talált az Amet-folyó munkálataiban, amelyekbe *Tarvin* rögtön másnap bele fogott, semhogy behatóan kérdezősködhetet volna arról, vajjon a barátja kereste-e *Gye-Mukhban* a Naulaknát, vagy sem. A földkerekségnek legbarátságaltalanabb helyére való visszaérkezése után a legközelebbi reggelen *Tarvin* megjelent a maharádzánál olyan embernek az arckifejezésével, akinek sejtelme sines arról, hogy mi a félelem, aki semmiféle csalódásnak nem ment keresztül és jókedvűen emlékeztette az ígéreterre. Az egyik dologban való jelentékeny balsikere után szükségét érezte annak, hogy valami új munkához metegye az első kapavágást, épp úgy, mint ahogy *Topaz* népe a nagy tűz után való megullen rögtön hozzáfogtak az építéshez. A *Gye-Mukh* körül való tapasztalatai csak megacélozták az elszántságát, s hozzá még azt a bosszus vágyat keltették benne, hogy leszámoljon azzal az emberrel, aki őt oda küldötte.

A maharádzsa, aki ezen a reggelen különösen vágyott valami szórakozásra, tele volt arra való buzgósággal, hogy beváltsa a szavát és megparancsolta, hogy a hosszú angolnak, akivel ő pasihit játezik, annyit embert bocsássonak a rendelkezésére, amennyit csak kíván. *Tarvin* egész akaraterejével rávetette magát a folyó eltereléséhez és a gát építéséhez. Abban az országban, ahová ő eljutott, úgy látszik szokás is volt, hogy az embereknek port hintsenek a szemé közé és ugyanezt meg is akarta tenni *Tarvin* olyan mértékben, amely annak a kalandnak, melyen átesett, megfelelően. Üzletszerűen, alaposan, elke-seredetten, valósággal homoktöcsereket akart felkavarni körülöttük.

Munkájának az eleje csakugyan kábitó volt és homokba volt burkolva. Amióta csak *Gokral* Sectarun megszületett, ehhez hasonlót ott nem láttak.

(Folytatása következik.)

20 frankos arany 19.30. Londoni váltóár 242.15. Bécsi Tramway Litt A. 287.—, Bécsi Tramway Litt B. 282.—, Lipót kohó 418.—, Az irányzat nyugodt.

Bécs, szept. 12. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a záratok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 668.—, Magyar hitelrészvény 680.50. Angol-Osztrák bank 276.50. Bécsi bankgyűléslet 493.—, Union bank 555.—, Länderbank 421.—, Osztrák-magyar államvasut részvény 670.50. Lombard 114.50. Elbavölgyi vasut 465.—, Északnyugati vasut részvény 454.—, Dohányrészvény 303.—, Rimamurányi vasút 540.—, Alpesi bányarészvény 483.—, Májusi járadék 97.70. Magyar korona-járadék 90.95. Török sorsjegyek 110.50. Német birodalmi márká 118.32. Napoleon d'or 19.31.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 12. (Tőzsdei tudósítás.) A mai üzsde is a határozott üzleti pangás befolyása alatt állott. A bányarészek kezdetben ártartósságra is elvezett a Dortmund Union lanyhasága következtében. Csak később állt be mérsékelt javulás huta- és bányarészvényekben a nékült, hogy a Dortmund Union érintené. A többi forgalmi tér kivétel nélkül a volt hanyagolva. Zárlat után bányarészek szilárd fedésekre. Magánészámításai kamutal 41/90.

Berlin, szeptember 12. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjárdék 98.20. Osztrák aranyjárdék 98.75. Elbavölgyi vasut 142.50. Magyar korona-járdék 90.75. Osztrák-magyar államvasut 142.50. Kassa-oderbergi vasut 26.—, Bécsi váltóár 34.40. Magyar vasuti beruházási kölcsön 101.25. Alpesi bányarészvény 483.—, Disconto-Commandit 174.90. Általános villamosság Edison 219.60. Gelsenkirchen 193.—, Laura-kohó 201.10. 4 2/10-os ezüstjárdék 98.20. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 96.25. Osztrák hitelrészvény 208.—, Déli vasut 26.35. Károly Lajos vasut 26.—, Orosz bankjegy 216.40. 6 1/2-uk új orosz kölcsön 95.80. Török dohányrészvény 158.—, Olasz járadék 94.25. Magyar hitelbank 20.—, Dynamit Trust 153.25. Harpeni 180.80. Az irányzat szilárd.

Berlin, szeptember 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 98.25. Magyar korona-járdék 90.75. Osztrák hitelrészvény 208.20. Osztrák-magyar államvasut 142.40. Déli vasut 26.25. Északnyugati vasut 45.—, Elbavölgyi vasut 45.—, Orosz bankjegy készpénz 26.—, Buschtiehradi 26.—, Orosz bankjegy 216.40. (Último.) Lombard 114.50.

Hamburg, szeptember 12. (Zárlat.) 4 2/10-os ezüstjárdék 96.40. 1800. sorsjegy 133.—, Déli vasut 26.—, 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 98.20. Osztrák hitelrészvény 208.35. Osztrák-magyar államvasut 142.50. Olasz járadék 94.—, 4 1/10-os magyar aranyjárdék 96.20. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, szeptember 12. (Zárlat.) 4 2/10-os papírjárdék 98.—, 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 98.50. Magyar korona-járdék 90.75. Osztrák-magyar bank 121.60. Déli vasut 26.40. Elbavölgyi vasut 45.—, Londoni váltóár 2044.—, Bécsi bankgyűléslet 124.30. Villamos részvény 126.—, 3 1/2-0-os magyar aranykölcsön 77.70. 4 2/10-os ezüstjárdék 96.55. 4 1/10-os magyar aranyjárdék 95.85. Osztrák hitelrészvény 207.40. Osztrák-magyar államvasut 142.60. Északnyugati vasut 45.—, Bécsi váltóár 844.33. Párisi váltóár 813.33. Unionbank 180.—, Alpesi bányarészvény 239.—, Az irányzat csendes.

Frankfurt, szeptember 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arfolyamok január. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208.10. Osztrák-magyar államvasut 142.50. Déli vasut 26.—, Osztrák aranyjárdék 98.—, Olasz járadék 94.—, Laura-kohó 202.—, Harpeni 181.40. Discont 20.—, Alpesi 180.—, Bécsi bankgyűléslet 124.—, Az irányzat csendes.

Páris, szeptember 12. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 142.50. 4 1/10-os osztrák aranyjárdék 98.65. Osztrák Länderbank 640.—, 3 1/2-0-os francia járadék 102.27. Alpesi bányarészvény 483.—, Déli vasut 26.—, 4 1/10-os magyar aranyjárdék 97.30. Párisi bankrészvény 11.27. Olasz járadék 93.70. Francia törleszt. járadék 100.20. Osztrák földhitelintézet részvény 26.—, Török dohányrészvény 329.—, Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Szeptember 12. A sertésátlát irányzata kissé kellemesebb. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű Oreg nehéz (páronként 400 kilogramm felüli súlyban) filléreg. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. Fialat nehéz (páronként 320 kilogramm felüli súlyban) 96—97 filléreg. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm való súlyban 95—96 filléreg. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 filléreg. — II. Magyar s z e d e t t: Nehéz (páronként 240 kilogramm felüli súlyban) filléreg. Közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) filléreg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. — III. Romániai: Nehéz páronként 320 kilogramm felüli súlyban filléreg. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) filléreg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogramm felüli súlyban) 95—96 filléreg. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 94—95 filléreg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 93—94 filléreg.

Sertésleltés a 1900. szeptember 10. napján volt készlet 39.694 drb. — 1900. szeptember 11. napján felhajtott 322 darab. 1900. szeptember 11. napján elszállított 599 darab. 1900. szeptember 12. napjára maradt készletben 39.417 darab

Kivonat a hivatalos lapból.

— Szeptember 12. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter dr. Markovits Elemér szatmár-németi kir. törvényszék alejegyzőit a szatmár-németi kir. törvényszékhez jegyzővé, Joób Imre szolnoki kir. törvényszéki joggyakorokot a nagyrőcei, Gábel Bertalan miskolci kir. törvényszéki joggyakorokot a nyírbatori kir. járásbíróshoz, Gergics Károly budapesti kir. törvényszéki joggyakorokot a kalocsai, Illyés Vilmos dévai kir. törvényszéki joggyakorokot a deési kir. törvényszékhez, Ljvkovics Endre nyitrai kir. törvényszéki joggyakorokot a szászvárosi kir. járásbíróshoz alejegyzőkké, Frits Henrik fehértompáni kir. törvényszék díjnokot a magyarországi kir. járásbíróshoz irnokká, Fehér Géza aradi lakos, ügyvédi irnokot a bozovicsi kir. járásbíróshoz végrehajtóvá, a vallás- és közoktatásügyi miniszter Kovács Imre okleveles tanítót a dénesfalvi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá, Dóhé Róza okleveles kisedővőnőt a sztrabiosci állami kisedővőházhoz kisedővőnővé, a budapesti kir. itéletábla enőké dr. Üdényi Nándor ügyvédjelöltet a budapesti kir. itéletábla kerületére díjas joggyakorokká nevezte ki.

Athélekések. A m. kir. igazságügyminiszter Fodor Zoltán nagyrőcei kir. járásbírósi alejegyzőt a rimaszombati, Máthé Andor szászvárosi kir. járásbírósi alejegyzőt a deési kir. törvényszékhez, Siebermann Mór balázsalvi és Hadházy Béla banffy-hunyadi kir. járásbírósi irnokokat kölcsönösen, Bumba Béla bozovicsi kir. járásbírósi végrehajtót az orsovai kir. járásbíróshoz helyezte át, a teletki kir. járásbírósnál ideiglenes minőségben alkalmazott Wermescher Gyula irnokot pedig ebben az állásban végleg megerősítette.

Napirend.

Naptár: Csütörtök, szeptember 13. — Római katolikus: Amát pk. — Protestáns: Amát. — Görög-ország: (augusztus 31.) B. A. övlet. — Zsidó: Eul 19. — Nap két: 5 óra 19 percek. — Nyugszik: 5 óra 59 percek. — Hold két: este 8 óra 15 percek. — Nyugszik 10 óra 41 percek délelőtt.

A miniszterelnök és belügyminiszter fogad délután 4 órakor. A vallás- és közoktatásügyi miniszter fogad délután 4 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad déli 12 órakor. Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.

Az osztályorszájatek huszár délelőtt 9 órakor az osztályorszájatek huszár termében az Eskü-téren.

Postmegye közigazgatási bizottságának ülése délelőtt 10 órakor a megyeházán.

Nemzeti Múzeum. Természettajri tár. nyitva van délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Iparművészeti múzeum és iparművészeti társulat állandó bazárja nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Teknológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9 órától 1-ig, és délután 3 órától 5-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum a városiipari iparcarnokban nyitva délelőtt 9 órától 2-ig.

Sevadalmi levéltár (Erzsébet-körtul 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1-ig.

Földtani Múzeum (Stefánia-ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépődíj nincs.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9—12-ig, és délután 3—5-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerespesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakgyűjtő VII. Kerespesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Keti mintatár és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl, a városiipari iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 4 óráig. A külföldi kirendelések központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körtul 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, szeptember 12.

A magas légnyomás az Atlanti-Oceán felől egészen a Fekete-tengerig nyomult előre, miáltal az alacsony nyomás Európa északi felületére szorult vissza.

Az idők Nyugat-Európában száraz, Közép-Európában pedig változékony, helyenként esős volt.

Hánkban az Általános közérlelével számos helyen esett, de többnyire csak kis mennyiségben. A hőmérséklet nem változott jelentékenyen.

Küldés: Enyhé és tulnyomóan száraz idő várható.

Vizállás.

Table with columns for location (Szept. 12., Szept. 11., méter) and water level measurements for various rivers and locations like Tisza, Duna, Vág, Rába, Dráva, Hura, Száva, Szamos, Kőrös, Tisza, Zala, Sajo, Hernád, Berettyó, Maros, Temes, Béga, and Ung.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP PAP PAP

Advertisement for GICHNER JAROS és TARSA, featuring images of beds and a list of products with prices.

HEIM-féle Meidinger-kályhák.

Advertisement for HEIM-féle Meidinger-kályhák, including contact information and a list of products.

Advertisement for Gummi (Gummi) products, including various types of gum and their uses.

Advertisement for Kwizda-féle szab. szorító-szárvédő-szallag gummiból, featuring an image of a person and detailed product information.

Large advertisement for VALÓ (Való) products, featuring an image of a woman and detailed text about the brand and its products.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Nyári szünet.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

Crompton mester.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta Hauptmann G. Fordította Karczag V.

Személyek:

Crompton	Ujházi	Kirchstein	Egressy
Bertrud	Vizvári M.	Milius	Hetyényi
Wiesnerné	Paulayné	Janetzky	Latabár
Strähler Adolf	Császár	Popper	Horváth
Strähler Miksa	Dezso	Feist	Abonyi

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

Fedák Sári és R. Réthy Laura vendégfellépéssel.

Három pár cipő.

Énekes bohózat 4 felvonásban. Irta Berla A. Fordította Toldy N. Ferenc. Zenéjét szerz. Millőcker K.

Személyek:

Stangelmayer	Gál	Kudelmudel	Nikó
Klára, neje	Kalmár	Koplavecz	Szathmáry
Nachtfalter	Balassa	Kunigunda	Rostagni
Éder Laura	Rethy	Flink Lőrinc	Gyöngyi
Wappenknopf	Binari	Léni, felesége	Fedák
Masksprudel	Nánády	Flitterglanz	Borzétei

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NEPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

A cigánybáró.

Nagy operette 3 felv. Jókai után írta Schnitzer I. Németh ford. Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét szerzette Strauss János.

Személyek:

Zsupán	Németh	Barinkay	Kenedich
Arzóna leánya	Bárdi G.	Cipra,	V. Margó
Mirabella	Krecsányi	Szaflí, a leánya	Hegyi
Ottokár a fia	Raskó	Gábor diák	Kiss
Carnero gr.	Tollagi	Minna,	Harmath

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

Harmadszor:

Harc a millióért.

Regényes színmű dalokkal, táncokkal, 7 képből. Irta és zenéjét szerzette ifj. Bokor József.

Személyek:

Vezéri,	Giréthy	Zsuzsi,	Dóri
Margit, leánya	Ledofsky	Ilona, leánya	Aranyossy
Rab Andor,	Vidor	Hován Ferenc	Ráthonyi
Bojtor Dani,	Szilágyi	Dömötör,	Kardos
Vihar Gyula	Püredi B.	Színházaszolgá	Sarlai
Hábenikszné	Láng E.	Szilvási Irma	Szilassy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testvéreműkereskedéseiben Kossuth Lajos utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefonon.)

URÁNIA SZÍNHÁZ

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

Páris 1900-ban.

Irta Salamon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

(Budán, a Krisztinavárosban.)

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

A csárdai virága.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta Lukácsy S. Zenéjét szerz. Dankó Pista.

Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1900. szeptember hó 13-án.

Föld barát és a megvadult szabó.

Vig életkép dalokkal, kupaékkal 4 felvonásban. Irta Costa Károly. Fordította Csérgő Hugó.

Kezdeté 7 óraker.

FOLIES CAPRICE.

9 óraker Ma 9 óraker

Der Hausjude.

10 óraker 10 óraker

Szenzációs újdonság!

Ügyvédek alkonya.

Eredeti magyar bohózat. Irta egy ősjogász. Rendező: Rott Sándor.

11 óraker 11 óraker

Hotel Narrenhaus.

Bohózat. Irta: LEITNER H.

SISTERS VALERIE

angol ének- és tánc-duettisták.

A „MERCUR“ bank- és váltóüzlet részv. társaság

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 37. (saját ház)

elfogad

betéteket könyvecskére

folyó- és cheque számlán

4 1/2% kamatozás mellett.

Vendégszerep Összjáték fantasztikus látványosságok vállalata Somossy mulatóban.

Ma és mindennap este 8 óraker Szenzációs előadás.

Az előkelő társaság találkozó helye. Uj műsor! Cinderella! a kristály papucs Hydrén! a vízben élő és uszó emberi fej. Satannella a csodaszekrény. Hölgyek és urak a nézőkörből rögtöni eltüntetése. — Ördögmosoda Animé! csodalámpája. — Egy utazás az Indial búvárszkertben. A rémes műterem. Bohózatok angol némajáték. — American Biocscop új mutatványa stb. stb.

Keleti kávéház

VII., Csömöri-ut 14. sz.

Ma és minden este a Balaton-Füredi hírneves zenekar hangversenyez KISS JANCSI vezetésével.

Diszes ingaórák 5 évi jótállás mellett részletfizetésre kaphatók Polgár Kálmán óras- és ékszer-üzletében Budapest, Erzsébet-körút 29. sz. Vidékre árjegyzék bérmentve.

Magy. kir. államvasutak. Üzletv. Aradon.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak a kizárólag Mária-Radna, kizárólag tövisi, a piski-petrozseny-lupnyei, piski-vajdahunyadi, gyulafehérvár-kénesei, összesen 348 km. hosszú vonalain: használatban levő szolgálati óráknak 1901. évi január hó 1-től számított 3 éven át jökevényen tartása, javítása és szabályozása iránt ezenel pályázatot hirdetünk, minél fogva felhívjuk a pályázni kívánó és iparrendelvényel bíró órasokat, hogy 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a pályázatok jókarban tartására 230891/I. 1900. szhoz” felirattal borítékba zárt ajánlataikat lepecsételve 1900. évi szeptember hó 18-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőjének általános (I.) osztályánál nyújtsák be.

Bánompéz fejében 100 kor., azaz egyszáz korona készpénzben, vagy általi letétre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1900. évi szeptember hó 17-ikének déli 12 óráig aulirt üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő. Takarékpénztári betétkönyvek letét gyanánt nem fogadtatnak el. Ezen feltételekkel eitéró vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok között a választás szabadoan, a megajánlott összegre való tekintet nélkül történik. A szerződési feltételek aulirt üzletvezetőség i. osztályánál a rendes hivatalos órák aulit megtekintés, illetve kívánatra postán megküldetnek; feltételezük tehát ajánlattevőkről, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőnek elfogadják. Aradon, 1900. augusztus hó 27-én.

A magyár királyi államvasutak aradi üzletvezetősege. Utánnyomás nem díjazatik.

Lampel Róbert (WODIANER F. ÉS FIAI)

cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában megjelent és a nagym. valóság- és közközt. m. kir. minisztérium által approbált

polgári fiu- és leányiskolai, valamint felsőbb leányiskolai, magántanulónak is kiválóan alkalmas

tankönyvek jegyzéke az 1900—1901-ik tanévre.

- Magyar Arion. II. Vegyeskaru énekek gyűjteménye. Alt, tenor, sopran és bassus szólamokra, egy-egy 1 kor. 30 f., Partitúra 3 kor.
- Rendzeros francia nyelvtan és olvasókönyv. Mébold F. és Ujvári Bélától 4 kor.
- Francia nyelvtan. Noel—Bartos Fülöp—Csovanchnak Istvántól, polg. iskolák és felsőbb leányiskolák számára. I. rész. 10. kiadás 2 kor. 50 f. vaszonkötésben 2 kor. 50 f.
- II. rész. 7. kiad. 2 kor., vaszonköt. 2 kor. 50 f.
- Bevezetés a francia nyelvbe. Ploetz—Dr. Varga Bálinttól, polgári iskolák és felsőbb leányiskolák számára. 8. kiadás, kötve 1 kor. 10 f.
- Francia nyelvtan. Elemi tanfolyam kezdők számára. Theisz Gyulától, kötve 2 kor. 50 f.
- A francia nyelv középső tanfolyama felsőbb és polgári leányisk. szám. Theisz Gyulától 1 k. 80 f., kötve 2 kor. 20 f.
- Francia olvasó- és gyakorlókönyv fiúiskolák számára Dr. Theisz Gyulától 1 kor. 60 f.
- Francia nyelvtan. Haladók számára. Theisz Gyulától, kötve 2 kor. 10 f.
- Kis francia nyelvtan. Theisz Gyulától. Polgári iskolák és felsőbb leányisk. szám. 1 kor. 60 f., kötve 2 kor.
- Petite grammaire française. Theisz Gyulától. Polgári iskolák és felsőbb leányiskolák számára. 1 kor. 60 f., kötve 2 kor.
- Francia nyelvtan, felső osztályok számára. Kemény Ferenc közreműködésével Klimó Mihálytól 1 kor. 20 f.
- Rövid latin nyelvtan. Dávid Istvántól 2 kor. 50 f., kötve 2 kor. 50 f.
- Rövid latin olvasó- és gyakorlókönyv az I—II. oszt. szám., 2 kor., kötve 2 kor. 50 f.
- Latin nyelvtan. Schuitz F.—Dávid István. 9. kiadás 2 kor. 40 f.
- Latin olvasó- és gyakorlókönyv. Dávid Istvántól. 9. kiadás. I—II. oszt. szám. 1 kor. 80 f. III—IV. osztály 1 kor.
- Latin olvasókönyv. Livius, Ovidius és Phaedrus műveiből. Dávid Istvántól. 6. kiad. 2 kor.
- Magyarország története. Dr. Baróti Lajos—Dr. Csánki Dezsőtől. Polg. húsik. szám. 5. kiadás. füzve 2 kor., vaszonkötésben 2 kor. 40 f.
- Magyarország története. Dr. Baróti Lajos—Dr. Csánki Dezsőtől, polg. és fels. leányiskolák számára. 4. kiadás, füzve 2 kor. 40 f., vaszonkötésben 2 kor. 40 f.
- A magyarok történelme. Csuday Jenőtől. 2. kiadás 1 kor. 60 f.
- Magyarország története a kath. polgári és felsőbb leányiskolák számára, Emoer Károly és Hortobágyi Antaltól. 2 kor., kötve 2 kor. 50 f.
- Hüvelődéstörténet, Czizler I-től 3 kor. 80 f., kötve 3 kor. 40 f.
- A magyarok története. Böngérfi János és Tolnai Vilmóstól 1 kor. 80 f.
- Világtörténelem. Böngérfi János és Dr. Tolnai Lajostól 2 kor. 40 f.
- Szerkesztő és gyakorlólt mérésztan. Lengyel Sándortól, a III. és IV. oszt. szám. 63 ábrával, 3 kiadás, füzve 1 kor. 60 f., vaszonkötésben 2 kor.
- A geometria elemel. Moenik—Dr. Schmidt Ágosttól. 8. kiadás 2 kor. 40 f.
- Elemi földmérésztan. Pfeifer Mihálytól. Polgári és gazdasági iskolák számára, 8 rajzzal, 180 ábrával 2 kor., vaszonkötésben 2 kor. 50 f.
- Alak- és mértan. Mayer Miksától. 8. kiadás. 16 táblával és 108 ábrával, átdoigolták Zettner Ede és Scherter Gyula, füzve 2 kor. 50 f., vaszonkötésben 2 kor. 50 f.
- Az állatok természetrajza. Báthory Nándortól, polgári iskolák és felsőbb leányiskolák számára. 4. kiadás, 247 ábrával 2 kor. 50 f., vaszonkötésben 2 kor. 50 f.
- A növények természetrajza. Báthory Nándortól, Polg. iskolák és felsőbb leányisk. szám. 4. kiad. 235. ábr. 2 kor., vaszonkötésben 2 kor. 50 f.
- Rendzeros mintak. Vajda Páltól. 80 f.
- Stilszeru rajzminták. Balló Edétől 3 kor.

Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végeztet

2 frtért

Sternberg Armin

és Testvére

cs. és kir. udv. hangszergyár

zongora-osztálya

Kossuth Lajos-utca 22.

Károly-körút sarok. Zene-palota.

Ugyanott hírneves gyártmányú zongorák és pianók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

Fairbanks

Mérleg és gépgyár-részvénytársaság. Városi iroda és raktár Budapest, Andrássy-ut 14.

Nagy vagyont, örösi jövedelmet szerzet az ország bármely helyén, vagy falun, mint városban lakó férfi vagy nő, könnyű otthoni munkával, ha a „Kereskedelmi Vegyeszet” című könyv most megjelent, kétszeresen bővített harmadik kiadását megrendeli, mert a könyvből úgy férni, mint gyermek 540 különféle foglalkozást tanul meg, melyvel előképzettség és tökélyteltség nélkül naponta 20—30 koronát, évente 5—6000 koronát csekély fáradsággal, otthoni munkával megkereshet. A kinek biztos, jó keresete nincs, vagy foglalkozás nélkül van, ki családját hasonnanakajra foglalkoztatni, rendelje meg bizalmommal a „Kereskedelmi Vegyeszetet”. Ezen vagyont érő könyvet az első kiadás 6 korona bolti ára helyett 2 korona 50 fillér kedvezményes ártért rendelheti meg mindenki a „Kereskedelmi Vegyeszet” könyvkiadó-vállalatánál Ujpest, Lőrinc-utca 24. Ugyanitt csekély havi részletfizetésre mindennemű könyvek megrendelhetők. Könyvárjegyzék ingyen és bérmentve.

Várkonyi Dezso

Szegény legények.

A régi betyár romantikából való néhány elbeszélés és, amelyet a régi újságírók gárdájának ezen tohetséges tagja, gyönyörű hamisítatlanul magyar nyelven annyi közvetlenséggel írt meg, hogy igen élvezetes olvasmányul szolgál. Ara 2 korona, bérmentes küldéssel — a pénz előzetes beklüldése esetén 2 kor. 20 fillér. Kapható a „Budapesti Napló kiadói-vállalatában József-körút 18.

